

Stadsledningskontorets förslag till

Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2023

- Ekonomiska ramar för budget 2023 och plan 2024–2026
- Investeringsbudget 2023 och plan 2024–2026
- Grunduppdrag, drifts- och investeringsbudget till nämnder
- Inriktningsmål & program
- Tilläggsuppdrag till nämnder och bolag

Innehåll

Inledning till förslag till planeringsdirektiv för 2023	3
Förutsättningar för planperioden 2023–2026	5
Organisation - Umeå kommunkoncern.....	16
Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder	17
Inriktningsmål och förslag till program 2023–2025	20
Personalpolitiska mål och uppdrag	43
God ekonomisk hushållning – Ekonomiska riktlinjer, tilläggsuppdrag och finansiella mål.....	44
Övriga tilläggsuppdrag.....	47
Förslag budget 2023 och plan 2024–2026 för nämnder och styrelse	48
Tabell 1. Totalramsberäkning.....	48
Tabell 2. Förslag till budgetramar nämnder och styrelse.....	49
Tabell 3. Specifikation av förslag kommunstyrelsens budgetram.....	50
Resultaträkning 2022–2026	51
Finansieringsbudget och nyckeltal 2022–2026	51
Förslag investeringsramar 2023–2026	52
Bilagor till SLKs förslag till planeringsdirektiv 2023	53

Inledning till förslag till planeringsdirektiv för 2023

Du läser nu stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2023.

Det här är första gången Umeå kommuns nya budgetprocess prövas skarpt. Det kommer att finnas saker som behöver finslipas och åtgärdas. De förändringar som nu genomförs bedöms dock ha goda förutsättningar att nå avsedda resultat och effekter, exempelvis att:

- Budgetprocessen nu börjar tidigare
- Nämnder och bolag nu tidigt får kännedom om kommunens ekonomiska förutsättningar och andra väsentliga planeringsförutsättningar
- Investeringsunderlagen blir bättre och hänger ihop
- Planeringen har flerårsfokus – längre planeringshorisont
- Koncernperspektiv, transparens, spårbarhet och samverkan ökar

Det kommer finnas saker som behöver finslipas och vidareutvecklas, både under processens gång och under kommande år. Kommunens planering börjar dock inte om på helt ny kula.

Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv baseras i stora delar på kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar för 2022 (dvs på senaste tillgängliga beslut om skattesats, finansiella mål, personalpolitiska mål etc) samt andra kommunfullmäktigebeslut som är av väsentlig karaktär i ett planeringshänseende.

Mål, program och tilläggsuppdrag

Detta innebär att de inriktningsmål, personalpolitiska mål och finansiella mål som redovisas i förslaget är desamma som kommunfullmäktige fastställde den 21 juni 2021.

Kommunfullmäktiges fastställda inriktningsmål har kompletterats med förslag till program i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning. Sakkunniga från kommunens förvaltningar och bolag har i olika konstellationer arbetat fram de olika förslagen till program/programbeskrivningar som ingår i förslaget till planeringsdirektiv.

De tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige fattade beslut om inför 2022 är där så är möjligt fördelade till respektive inriktningsmål. Övriga tilläggsuppdrag som ej varit möjliga att fördela i relation till inriktningsmål, personalpolitiska mål och finansiella mål redovisas under rubriken Övriga tilläggsuppdrag.

Beräkningsgrunder för förslag till totalram och nämndsramar

Förslaget till totalram baseras på de beslut om skattesats och utdelning från kommunala bolag som kommunfullmäktige fastställde den 21 juni 2021. Detta innebär att förslaget baseras på:

- 2022 års fastställda skattesats, (22,80)
- Utdelning från Umeå Kommun Företag AB, (0 kr)

Dessa grundantaganden ingår även i den modell för totalramberäkning kommunstyrelsen fastställde vid sitt sammanträde 18 maj 2021 (§100), se bilaga 1 för beskrivning av sagda beräkningsmodell.

Fastställd modell för totalramberäkning utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter och statsbidrag enligt regeringens bedömning över skatteunderlagets utveckling i höstpropositionen i kombination med Umeå kommuns egen befolkningsprognos enligt senaste budgetbeslut. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare.

Den fördelningsbara ramen avser vad som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för resultatkrav, särskilda åtaganden

som kommunfullmäktige beslutar om samt en fördelningsreserv för politiska prioriteringar. Enligt fastställd modell föreslås styrelse och nämnder erhålla samma procentuella andel av den fördelningsbara ramen som i kommunfullmäktiges senast beslutade budget.

Föreslagen budgetram för nämnd innefattar medelstilleddelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet i 2023 års prisnivå. Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder.

Ramarna har fastställts utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Förutsättningar för planperioden 2023–2026

Inledning/förord av politiskt parti eller partier

Just nu finns här en exempeltext. Utrymmet nyttjas med fördel av respektive politiskt parti enskilt eller tillsammans med andra partier för att sammanfatta det mest väsentliga i respektive politiskt förslag. Texten sätter tonläget för resterande delen av dokumentet. Utrymmet kan med fördel nyttjas till att sammanfatta och motivera de prioriteringar/satsningar som respektive politiskt parti enskilt eller tillsammans med andra partier väljer att lyfta fram. Eventuell inledningstext infogas av respektive politiskt parti i samband med att respektive politiskt parti tar fram förslag till planeringsdirektiv i maj 2022.

Konjunkturen¹

Snabb ekonomisk återhämtning tack vare omfattande stimulanser

Pandemin är långt ifrån över och det är svårt att överblicka dess långsiktiga konsekvenser. I västvärldens länder har det genomförts omfattande insatser för att dämpa pandemins påverkan på ekonomin. Centralbankernas styrräntor har sänkts och programmen av kvantitativa lättnader har utökats. Regeringar har sjösat omfattande krisåtgärder och bedrivit en expansiv finanspolitik.

Även den svenska staten har bidragit och bidrar med omfattande stimulanser, vilket gör att den offentliga sektorns skuld (Maastrichtskulden) har ökat. Trots detta beräknas skulden som andel av BNP minska i år, tack vare den starka BNP-tillväxten och de låga räntorna. Även kommande år räknar SKR med att skulden som andel av BNP minskar, från 37 procent 2021 till 29 procent av BNP 2025. SKR:s prognos visar en stark efterfrågetillväxt 2021–2022, med en ökning av BNP på 4,4 respektive 3,6 procent, vilket kommer att lyfta Sverige ur lågkonjunkturen. Ökningen av antalet sysselsatta personer är tydlig, liksom nedgången av frånvaron. SKR räknar därför med att skatteunderlaget ökar med över 4 procent både i år och nästa år. Vändningen i ekonomin har gått snabbt, mycket tack vare stimulanserna i Sverige och vår omvärld och det är lätt att glömma hur djupt fallet i BNP var. Ser man till den sammanlagda BNP-förändringen i Sverige mellan 2019 och 2021 pekar SKR:s prognos på en ökning på 1,5 procent, vilket innebär 0,5 procent per år, något som är mycket lågt i ett historiskt perspektiv. Det gör att det också är naturligt att vänta sig en tydlig försvagning av arbetsmarknaden. Trots sysselsättningsuppgången efter pandemins första fas ligger antalet arbetade timmar för andra kvartalet i år 2 procent lägre än kvartalet före pandemin. Det råder därmed ingen tvekan om att Sverige fortfarande befinner sig i en lågkonjunktur. Inte förrän i mitten av 2023 antas timgapet i svensk ekonomi slutas, vilket innebär att de faktiskt arbetade timmarna når upp till de potentiellt beräknade timmarna, motsvande en normalkonjunktur. Återhämtningen i produktionen har skett med en betydligt lägre relativ arbetsinsats än före krisen. Arbetsproduktiviteten har därmed stigit markant. En minskning av korttidspermitteringar liksom sjunkande frånvaro kommer att öka medelarbetstiden framöver, vilket dämpar uppgången i antalet sysselsatta. Att arbetslösheten ökat sedan krisen slog till innebär också att konkurrensen om jobben blir hårdare. Åtgärder för att få ner långtidsarbetslösheten bland utsatta grupper på arbetsmarknaden blir därför extra viktiga. När svensk konjunktur nu stärks är det viktigt att gå från efterfrågestimulans till strukturåtgärder som gagnar den långsiktiga ekonomin. Det handlar särskilt om tre områden; få personer som står långt från arbetsmarknaden i arbete, att genomföra klimatrelaterade investeringar och att ställa om välfärden med hjälp av digitalisering och modern teknik.

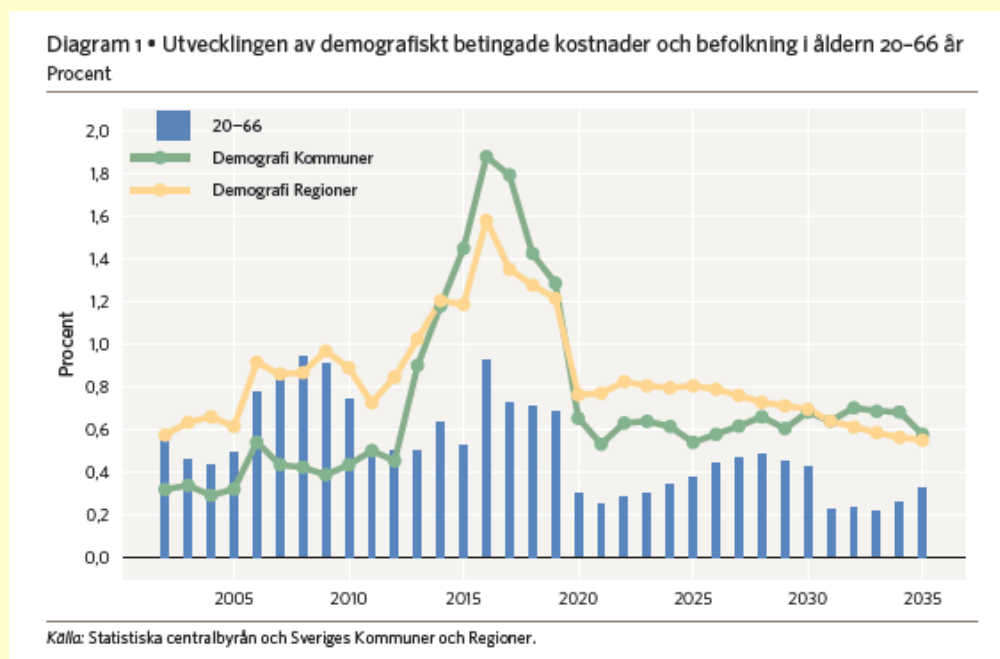
Långsammare ökning av befolkningen och lägre ökningstakt av skatteintäkterna

Ett skäl till att det är viktigt att få upp sysselsättningen bland grupper som står långt från

¹ Avsnittet om Konjunktur (sid 5-8) är hämtat från SKRs ekonomirapport okt 2021.

arbetsmarknaden är att det riskerar finnas brist på arbetskraft både till näringslivet och till välfärden kommande år. Förutom arbetsmarknadsinsatser ställer det krav på kommuner och regioner att förändra arbets sättet och i högre grad använda tekniska lösningar som ger invånarna möjlighet att själva göra delar av de tjänster som annars kräver personella resurser. Ett av skälen till den annalkande arbetskraftsbristen handlar om att Sverige nu går in i en period med låg befolkningstillväxt. Den senaste prognosen från SCB visar en väsentligt lägre befolkningstillväxt än i tidigare prognoser. I synnerhet gäller det grupperna barn och unga som nu beräknas minska och befolkningen i arbetsför ålder som ökar långsamt. Den grupp som ökar snabbast de närmaste tio åren, även i antal räknat, är personer över 80 år.

Den lägre befolkningstillväxten gör att många kommuner och regioner kan förvänta sig betydligt lägre ökning, eller till och med minskning av antalet invånare kommande år. Om den befolkningsutveckling SCB förutspår kommer att bli verklighet behöver en hel del lokala och regionala investeringsplaner och skatteintäktsbudgetar revideras ned för att rymmas i den totala befolkningsprognosen för riket. Prognosen gör också att kostnaderna i kommuner och regioner förväntas öka något långsammare än de har gjort under den senaste tioårsperioden. Samtidigt förväntar sig SKR en långsammare ökning av skatteintäkterna när effekterna av konjunkturåterhämtningen och den expansiva finanspolitiken avtar.

Bilden visar hur antalet invånare i åldern 20–66 år utvecklas samt de beräknade demografiskt betingade kostnadernas årliga procentuella förändring. Fram till 2010 ökade befolkningen i arbetsför ålder i ungefär samma takt som det demografiska trycket. Efter detta har demografien ökat i snabbare takt än befolkningen i arbetsför ålder. Under 2010-talet ökade även befolkningen i arbetsför ålder relativt snabbt. De kommande åren beräknas ökningen av befolkningen i arbetsför ålder vara lägre än det demografiska trycket varje år, vilket innebär risk för brist på både finansiering och arbetskraft.

Stora behov av klimatanpassningsåtgärder

Sommarens översvämningar, liksom de senaste årens bränder både i Sverige och Europa tydliggör behovet av att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Det är därför viktigt att både anpassa verksamheterna så att de i så låg grad som möjligt bidrar till koldioxidutsläpp, men även att anpassa samhället inför ett förändrat klimat. I Klimatanpassningsutredningen (SoU 2017:42) gjordes en kostnadsberäkning för klimatanpassningsinsatser för översvämning, ras, skred och erosion som uppgick till 137–205 miljarder kronor fram till 2100 och utgörs till cirka 96 procent av åtgärder kopplade till översvämningar. SKR:s bedömning är att denna beräkning är för låg relaterat till de totala omställningar som behöver göras. Det behöver också tydliggöras bättre än i dag var ansvaret

för anpassningarna ligger. Mot bakgrund av de stora utmaningarna och de frågor som behöver rätas ut har SKR:s styrelse beslutat att inrätta en programberedning med uppdrag att analysera frågan.

Många krafter driver ökad statlig styrning trots intentioner att minska den

Den Valfärdskommission som avslutar sitt arbete under hösten tillsattes för att förbättra förutsättningarna för kommuner och regioner med avseende på kommande års demografiska utmaningar. Kommissionens arbete syftar till en förbättrad styrning av välfärden, ett effektivt nyttjande av offentliga resurser, en hållbar kompetensförsörjning och arbetsmiljö samt åtgärder inom digitaliseringsområdet som frigör resurser till välfärden. Ett sätt att förbättra den statliga styrningen är enligt kommissionen att minska statens detaljstyrning och antalet riktade statsbidrag. Samtidigt som dessa goda intentioner är tydliga från statens sida finns många drivkrafter mot en sådan utveckling. Statskontorets rapport, Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020, visar att fler nya eller ändrade lagar och förordningar som påverkar kommunsektorn trädde i kraft under 2020 än under något av de tre föregående åren. Det tillkom också fler riktade statsbidrag 2020 än 2019. Antalet nya statsbidrag överstiger oftast de bidrag som tas bort. Av de 26 nya riktade statsbidrag som kom under 2020, var hälften tillfälliga bidrag som infördes till följd av coronapandemin. Utvecklingen fortsätter i samma riktning även i budgetpropositionen för 2022 och trots att utbildningsdepartementet slagit ihop några riktade statsbidrag, ökar antalet i propositionen. Det är även tydligt att statens övriga styrning av kommuner och regioner ökar, vilket ofta resulterar i ökad administration och lägre produktivitet, då alltmer tid går åt till bland annat dokumentation. De statliga tillsynsmyndigheternas arbete är också i hög grad inriktade på att följa upp verksamheten genom att granska dokumentationen. Kommuner och regioner behöver i stället statens stöd för att utveckla verksamheten med hjälp av modern teknik och nya arbetsformer. Ytterligare en utveckling som kan noteras under de senaste åren är att den så kallade finansieringsprincipen åsidosatts. Finansieringsprincipen innebär att staten och SKR tillsammans ska beräkna och komma överens om vad en ny lagstiftning kan få för ekonomiska effekter för kommuner och regioner, och att statsbidragen regleras uppåt eller nedåt utifrån vad en sådan beräkning resulterat i. I flera av de utredningar som tillsatts de senaste åren står det redan i direktiven till utredningen att de förslag som ska läggas fram inte får kosta något. Utredningarna kan ändå föreslå ambitionshöjningar för kommuner och regioner, som medför ökade kostnader utan att dessa kompenseras av staten. Det har även under de senaste åren genomförts flera regleringar av statsbidraget som inte förhandlats, och där beloppen som staten ersätter kommunsektorn med inte alls motsvarar den av SKR beräknade kostnadsökningen. Ett av de senaste exemplen är ny lagstiftning om skyddat boende för våldsutsatta, där SKR:s beräkningar visar att kostnaden för att genomföra den nya lagen är 4 miljarder, medan det belopp som aviserats i budgetpropositionen för en fullt införd reform 2023, inte ens motsvarar en tiondel av den beräknade kostnaden.

Tabell 1 • Antalet riktade statsbidrag till kommunsektorn 2018-2020

Antal

	2018	2019	2020
Antal riktade statsbidrag	186	171	183
Antal kostnadsersättningar	20	23	23
Totalt antal bidrag	206	194	206

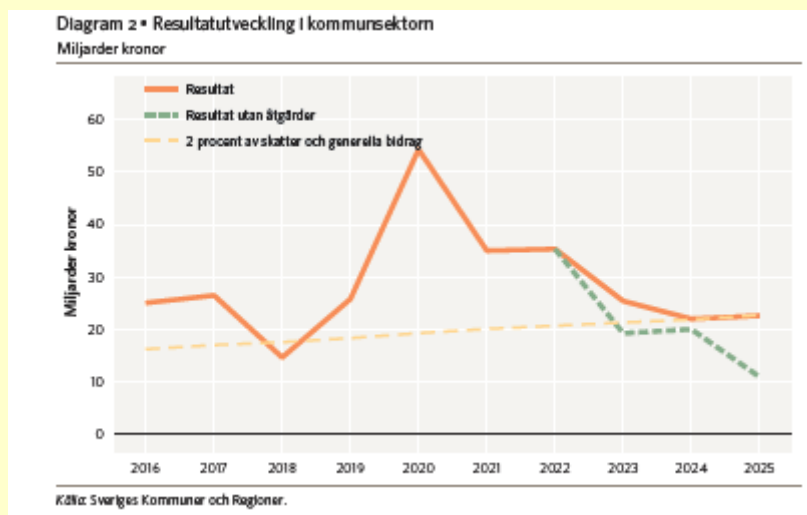
Källa: Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020, Statskontoret.

Antalet riktade statsbidrag 2020 var lika många som 2018, och har ökat jämfört med 2019. I budgetpropositionen för 2022 föreslås en viss städning bland de många bidragen inom skolområdet, men i budgetpropositionen för 2022 föreslås samtidigt många nya riktade statsbidrag

Stark ekonomi i kommuner och regioner

De kommande åren förväntar sig SKR en relativt stark ekonomi i kommuner och regioner. Skälet är det lägre demografiska trycket, den expansiva finanspolitiken och den konjunkturella återhämtningen. De sammantagna resultaten både 2021 och 2022 beräknas till 35 miljarder kronor,

för att sedan falla successivt ned mot dryga 20 miljarder, när de pandemirelaterade bidragen inte längre finns kvar. År 2025 saknas knappt 12 miljarder för att klara ett resultat på 2 procent som andel av skatter och statsbidrag om inga åtgärder vidtas. Det är dock viktigt att påpeka att alla kommuner och regioner därmed inte kommer att ha positiva resultat. Flera kommuner och regioner kommer även kommande år att behöva vidta åtgärder för att få ekonomin i balans.

Bilden visar att kommunsektorns starka resultat på 54 miljarder kronor faller efter 2020, men det kommer ändå att ligga på en hög nivå både 2021 och 2022. I regionerna kommer åtgärder att behövas redan år 2023 för att nå ett resultat på 2 procent som andel av skatter och statsbidrag, medan i kommunerna behövs dessa först år 2025.

Trots de relativt starka resultaten räknar SKR med att kommunsektorns finansiella sparande redan 2022 vänder från plus till minus. Skälet är att investeringarna även framledes kommer att ligga på en hög nivå. De orosmoln som hotar i fjärran kommer, förutom från klimathoten, även från effekterna av den demografiska sammansättningen.

Viktigt att klara kompetensförsörjningen

En av de viktigaste frågorna för välfärden i dag och det kommande decenniet är kompetensförsörjningen. Den demografiska försörjningskvoten varierar kraftigt mellan kommunerna och regionerna i dag och kommer att öka i nästan alla län fram till 2030. För att klara kompetensförsörjningen behövs olika strategier för att attrahera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens. Det handlar både om att vara en attraktiv arbetsgivare och att hitta lösningar för ett hållbart arbetsliv.

Relativt gott läge för kommunerna

Kommunernas ekonomiska förutsättningar ser förhållandevis goda ut de närmaste åren. En stark utveckling av skatteintäkterna enligt SKR:s senaste prognos gör att utsikterna är bättre än i vårens Ekonomirapport. Lika stor betydelse för den sammantagna bilden har den förväntade kostnadsutvecklingen, som är klart lägre än i tidigare bedömning. Befolkningsprognosen som ligger till grund för dessa beräkningar visar på en svagare befolkningsökning än föregående prognos. Inte minst bland de yngsta, där skillnaderna är stora. De demografiska behovsförändringarna växlar därmed ner på en nivå som motsvarar utvecklingen under 2000-talets första årtionde, men är väsentligt lägre än under det andra årtiondet. Hur en långsammare tillväxt av befolkningen kommer att spegla av sig i kommunernas investeringsplaner är för tidigt att säga. Stora behov av upprustning av befintliga anläggningar tillsammans med goda ekonomiska förutsättningar de närmaste åren gör att SKR tror på fortsatt höga investeringsutgifter.

[Länk till SKR:s Ekonomirapport okt 2021](#)

Lokal och regional konjunktur

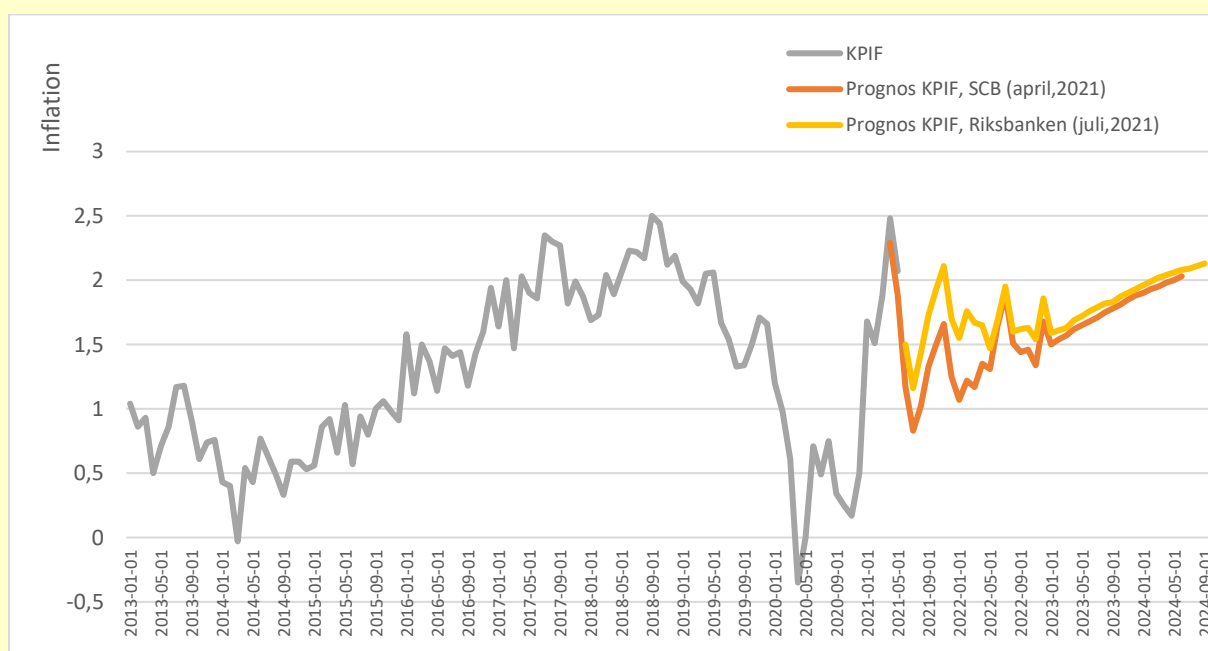
De långsiktiga effekterna av pandemin och dess påverkan på framför allt världsmarknaden är fortfarande svår att bedöma. De olika konjunktur- och tillväxtbarometrar som finns pekar fortsatt på att Norra Sverige och Umeå har en fortsatt god konjunktur bland annat kopplat till industri- och infrastrukturinvesteringar. Den exporterande industrisektorn går fortsatt starkt även om högre priser och brist på vissa komponenter hämmar i viss utsträckning. Umeås position med en stark befolkningsutveckling, inslag av offentliga jobb samt ett diversifierat näringsliv ger sammantaget en tämligen ljus bild över möjligheterna till fortsatt tillväxt. Besöksnäringen har i det stora återhämtat sig snabbt men inte fullt ut utifrån att affärsresandet och konferenser befinner sig i ett avvaktande läge. Positiva effekter av industrietableringar i Norra Sverige börjar märkas.

Fortsatt stark bostadskonjunktur

Utvecklingen på bostadsmarknaden utgör en väsentlig förutsättning för bostadsbyggandet och har stor betydelse för hushållens privatekonomi och för den totala samhällsekonomin. En högre grad av distansarbete och därmed hemarbete har påverkat såväl bostadsprefenser som boendemönster. Bostadsmarknaden har påverkats av Coronapandemin med stigande priser i Umeå kommun, Västerbotten och riket som helhet. Priserna på både bostadsrätter och småhus har stigit snabbare än inflationstakten med rekordhöga priser under 2020 som sedan fortsatt att stiga under 2021. I slutet av 2021 (till och med oktober månad) har villapriserna i Umeå ökat med 18,9 procent medan bostadsrättspriserna ökat med 12 procent under de senaste 12 månaderna.

Efterfrågan på bostäder påverkas i huvudsak av 3 underliggande faktorer: gynnsamma räntenivåer, god inkomstutveckling och en växande befolkning. Dessa underliggande faktorer påverkar förutsättningarna för bostadsbyggande på alla kommuners bostadsmarknader. När förutsättningarna är gynnsamma för marknaden skapas starka incitament till bostadsbyggande. Såväl Riksbankens som SCB:s prognoser över inflationstakten är låga fram till 2024, då reporäntan, bolåneräntor och krediter förväntas stiga. Fram till dess är prognosen fortsatt en reporänta på 0 procent. Inkomstutvecklingen och befolkningstillväxten i Umeå kommun har varit god under de senaste åren vilket sammantaget skapar goda förutsättningar för goda bostadspriser och starka incitament till bostadsbyggande.

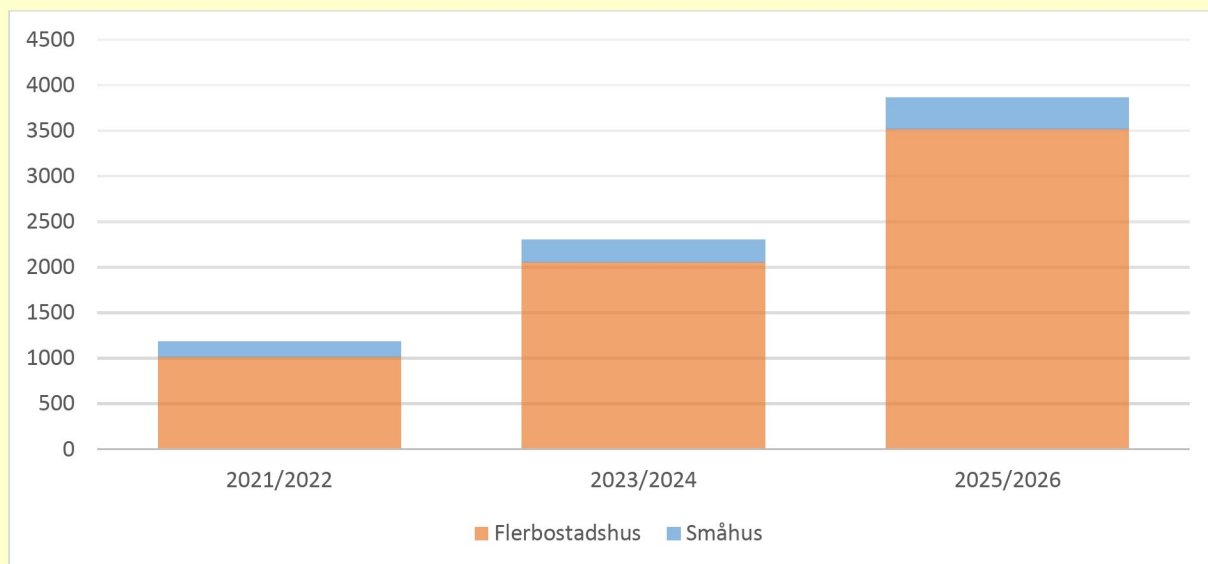
Ökade priser på bostadsmarknaden bidrar starkt till investeringsviljan på bostadsmarknaden – bostadspriser och bostadsproduktion samverkar. När priset på bostäder ökar, ökar också produktionen av bostäder. Förutsatt att det finns möjlighet för exploatörer och privatpersoner att så göra.

Figur 1 Utveckling och prognoser av inflationstakten i Sverige, 2013-01-01 - 2024-09-01, Riksbanken och SCB

Det låga bostadsbyggandet under 2021 och 2022 vänder upp under 2023

Under 2020 färdigställdes endast närmare 400 bostäder i Umeå kommun. Detta är långt ifrån det bostadsbyggande en tillväxtkommun som Umeå behöver och långt ifrån uppsatta målsättningar om 2000 nya bostäder årligen. Prognosen för helåret 2021 visar på cirka 700 nya bostäder. Resultatet ligger i linje med analyser av kommande byggnationer. Bostadsbyggandet för 2022 förväntas ligga på samma nivå som 2021 års bostadsbyggande. Analyser av kommande byggnationer visar på ett ökat bostadsbyggande från och med 2023 och framåt. Detta medför att kommunens bostadsbrist ökar snarare än minskar under åren 2020–2022 för att sedan återigen minska från och med år 2023.

Figur 2 Bostadsantaganden från Befolkningsprognos 2021, 2021–2026

Trots stark befolkningsutveckling, lågt ränteläge och god inkomstutveckling med stigande fastighetspriser på såväl småhus som bostadsrätter har bostadsbyggandet legat på låga nivåer. Den främsta förklaringen till det låga och förväntade låga bostadsbyggandet under perioden 2020–2022 har att göra med att processen att ta fram bostäder är lång. Under de senaste åren har planberedskapen stärkts vilket också medför att bostadsbyggandet förväntas öka från och med 2023 och framåt.

Den hållbara stadsutvecklingen lyfter även landsbygden

Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma. Den största ökningen av behovet står en växande befolkning för, men även en förändrad befolkningsstruktur samt förändrade preferenser för boende har medfört att vi bor allt större samt att Umeå har en högre andel ensamboende hushåll. Kommunen har ett lagstadgat ansvar att alla medborgare ska bo i goda bostäder och ett övergripande mål och även ett uppdrag om att färdigställa 2000 bostäder årligen. Utöver dessa ansvar och målsättningar har översiktsplanen även utvecklingsstrategier med ambitioner om god stadskvalitet. Tillkommande bostäder ska tillkomma i huvudsak inom 5kilometersstaden. Bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar, tillkomma i kollektivtrafikstråk samt att nya områden som tillkommer ska ha en hög täthet. Dessa utvecklingsstrategier fokuserar på centralorten Umeå, men har haft en mycket positiv effekt på småhusbyggandet på kommunens landsbygd. Den välmående landsbygden i Umeå är en viktig komparativ resurs för att skapa attraktiva boende- och livsmiljöer för befintliga medborgare samt attrahera inflyttning till kommunen. När priserna på småhus stiger på landsbygden stärks också förutsättningarna för ett ökat småhusbyggande.

Demografi

En långsammare befolkningstillväxt i Sverige

Sveriges befolkningstillväxt bromsar in enligt SCB:s senaste prognos över rikets utveckling och den fortsatta tillväxten går in i ett lägre tempo. Detta baseras på ett fåtal förändrade förutsättningar för riket och dess befolkning. Främst motiveras detta genom en lägre fruktsamhet och fortsatta effekter av pandemin. SCB tror att antalet födda minskar till följd av att barnafödandet senareläggs när den till antalet stora generationen födda under åren 1989–1993 väntar med att sätta barn till världen. Detta påverkar alltså antagandet om fruktsamhetstalet för hela riket, vilket medför ett lägre antal födda än i tidigare prognoser. De pandemiska effekterna av COVID-19 har både direkta och indirekta effekter på såväl befolkningens tillväxt och sammansättning som förändrade förutsättningar till distansarbete och därmed förändrade boendepreferenser och bosättningsmönster.

De direkta effekterna på Sveriges befolkning är en minskad rörlighet i världen, vilket medför en lägre inflyttning från utlandet. Inflyttningen från utlandet har historiskt fokuserats till mera urbana miljöer, vilket haft till följd att flyttöverskott från utlandet varit en viktig del av större städers tillväxt. När nu inflyttning till landet minskar, minskar således även tillväxttakten i större städer. Inflyttningen från utlandet har vidare en lägre medelålder vilket medför att när den här gruppen minskar, åldras befintlig befolkning i Sverige snabbare och barnafödandet minskar ytterligare.

De indirekta effekterna som påverkar befolkningens fördelning inom riket har att göra med förändrade förutsättningar till distansarbete för vissa yrkesgrupper. Alla kan inte distansarbeta och sammansättningen på kommuners arbetsmarknad förklarar möjligheten till distansarbete. Förenklat kan man beskriva möjligheten till distansarbete som nära kopplat till utbildningsnivå inom specifika branscher med låga behov av kunder- eller brukarkontakt. Kommuner med hög utbildningsnivå på arbetsmarknaden har haft en hög andel av befolkningen som arbetat på distans. Dessa yrkesgrupper har getts möjlighet att arbeta på distans vilket medfört att efterfrågan på större bostäder ökat i landet. Detta har även medfört att efterfrågan på småhus har ökat, inte bara i kommuntyperna storstäder och större städer utan även i kommuner med tydlig koppling till turism eller upplevelseindustri. Vi kan alltså se flyttflöden till småhus och större bostäder samt till tätortsnära landsbygd och turismintensiva kommuner.

Förändrade förutsättningar gav en mera försiktig prognos om befolkningens utveckling

Inför år 2021 var osäkerheten stor om hur befolkningen skulle utvecklas i en värld påverkad av pandemirestriktioner. För Umeå antogs den summerade fruktsamheten att minskas vilket direkt minskade antalet födda under första delen av prognoshorisonten vilket även indirekt minskade antagandet om förskolans utveckling. Vidare antogs att inflyttningen från utlandet skulle fortsätta att vara på en lägre nivå än normala år, här antogs dock att invandringen till kommunen skulle öka något från de rekordlåga värdena under 2020.

Den genomsnittliga befolkningsökningen i prognosen är drygt 1 500 personer årligen. Ökningstakten är något lägre i början och slutet av prognosperioden med strax över 1 400 år 2021 och år 2032. Den största ökningen sker mellan åren 2027–2029 med runt 1 550. Enligt prognosen kommer Umeå kommun att passera 140 000 invånare under år 2027. Befolkningsutvecklingen ligger något lägre än i fjolårets prognos. Det beror dels på en något svagare befolkningsökning år 2021 till följd av pandemins negativa inverkan på såväl flyttningarna inom landet som internationella, dels på ett lägre barnafödande främst i början av prognosperioden.

Umeås befolkningstillväxt lägre under första kvartalet, därefter god tillväxt efterföljande kvartal

Året startade med en ovanligt liten befolkningsökning under de första tre månaderna. Förklaringen har visat sig vara mångfacetterad. Dels var inflyttningen från utlandet lägre än vanliga år, dels var utflyttningen till övriga landet ovanligt högt. Analyser visar att den stora utflyttningen var studenter i distansundervisning som flyttat hem tidigare än väntat. Tillväxten under första kvartalet visade sig vara endast ett 30tal nya umeåbor, bara en tiondel av normal tillväxt under årets första tre månader.

Kvartal 2 och 3 visade sig vara mera lik en vanlig tillväxt för Umeå kommun, med undantag för en lägre inflyttning från utlandet och något lägre antal födda.

Umeås utveckling under året ligger i linje med utvecklingen i våra jämförelsekommuner. Utvecklingen befolkningsmässigt är långsammare för alla kommuner och spåras till lägre inflyttning från utlandet och högre utflyttning till det egna länet än vanligt. Sammantaget ger detta en förväntad tillväxt på helåret 2021 som ligger 30–40 procent lägre än normalt.

Befolkningsutvecklingen lägre än prognosticerat

Analys av aktuell prognos ger att Umeå ökar sin befolkning mellan 800 och 1 000 invånare. Förklaringen till den lägre tillväxten är beskriven ovan; en lägre inflyttning från utlandet, något färre födda och en fortsatt utflyttning till det egna länet.

Träffsäkerheten i prognosen är hög för den äldre befolkningen. Prognos och förväntat utfall ligger väldigt nära varandra. Den förväntade skillnaden är 46 personer fler, motsvarande 0,2 procent. För den yngre gruppen 1–18 år överskattas befolkningstillväxten i prognosen med 0,7 procent eller närmare 200 barn. Ungefär lika många personer överskattar prognosen befolkningsutvecklingen i åldrarna 19–64 år där prognosfelet är 200 personer eller motsvarande 0,2 procent. Den största överskattningen gör prognosen i gruppen 25–44 åringar, vilket ligger i linje med en minskad inflyttning från utlandet. Antalet födda överskattas i prognosen, för helåret förväntas antalet födda vara drygt 100 färre.

Totalt ger detta att prognosen för befolkningsutvecklingen i Umeå överskattar befolkningstillväxten med drygt 450 personer. Där felet ligger främst hos den vuxna befolkningen kombinerat med antalet nyfödda. Dessa två hänger samman med den minskade invandringen till Umeå, där gruppen i barnafödande åldrar minskar.

Umeås förmåga att växa

Från tidigare analyser vet vi att den årliga befolkningstillväxt som krävs för att Umeå kommun ska klara av att nå det uppsatta befolkningsmålet på 200 000 invånare ligger på precis under 1,5 procent årlig befolkningstillväxt. I dagsläget med reserestriktioner i världen är svårt att ligga på en så hög årlig tillväxt; Umeås tillväxt är till stor del beroende av ett större positivt flyttöverskott från utlandet. Detta är inte unikt för Umeå, utan vanligt bland svenska större städer. Inflyttningen från utlandet består huvudsakligen av personer på flykt som söker nytt medborgarskap i Sverige. Utöver människor på flykt utgör gruppen inflyttade från utlandet även av svenska medborgare som återinvandrar till Sverige samt personer som väljer att läsa eller arbeta vid något av Umeås universitet. Med minskade flöden från utlandet måste den inhemska flyttningens nettoeffekt på befolkningen öka för att skapa förutsättning för en fortsatt stark tillväxt. Här är det framförallt flyttningen inom Sverige, utöver Västerbotten, som är viktig. Det är här de allra flesta flyttningarna både till och från Umeå sker och även det flödet som Umeå kommun redovisar det lägre nettoflödet från. Umeå har med andra ord en bra potential att stärka sin tillväxt här. Här handlar det om att både minska utflyttningen från och öka inflyttningen till Umeå. Det finns i realiteten inga enkla lösningar utan de generella förutsättningarna att bo och verka i Umeå måste stärkas på de allra flesta plan.

Prognos över skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter och statsbidrag på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling i höstpropositionen samt på Umeå kommuns egen befolkningsprognos och de antaganden dessa två prognoser vilar på.

Umeå kommun (Mnkr)	Budget 2022	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2024	Prognos 2025	Prognos 2026
Umeå kommuns budget respektive prognos över skatter och bidrag 30 september 2021	8 270	8 393	8 570	8 859	9 201	9 555
<u>Specifikation prognos:</u>						
Skatteintäkter	7 051	7 092	7 330	7 574	7 897	8 236
Inkomstutjämnning	1 206	1 265	1 314	1 370	1 433	1 495
Kostnadsutjämnning	-729	-755	-763	-782	-792	-805
Regleringsbidrag	313	331	252	258	222	186
LSS-utjämnning	176	182	184	186	188	190
Strukturbidrag	0	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0	0
Slutavräkning	0	25	0	0	0	0
Fastighetsavgift	253	253	253	253	253	253
Summa	8 270	8 393	8 570	8 859	9 201	9 555

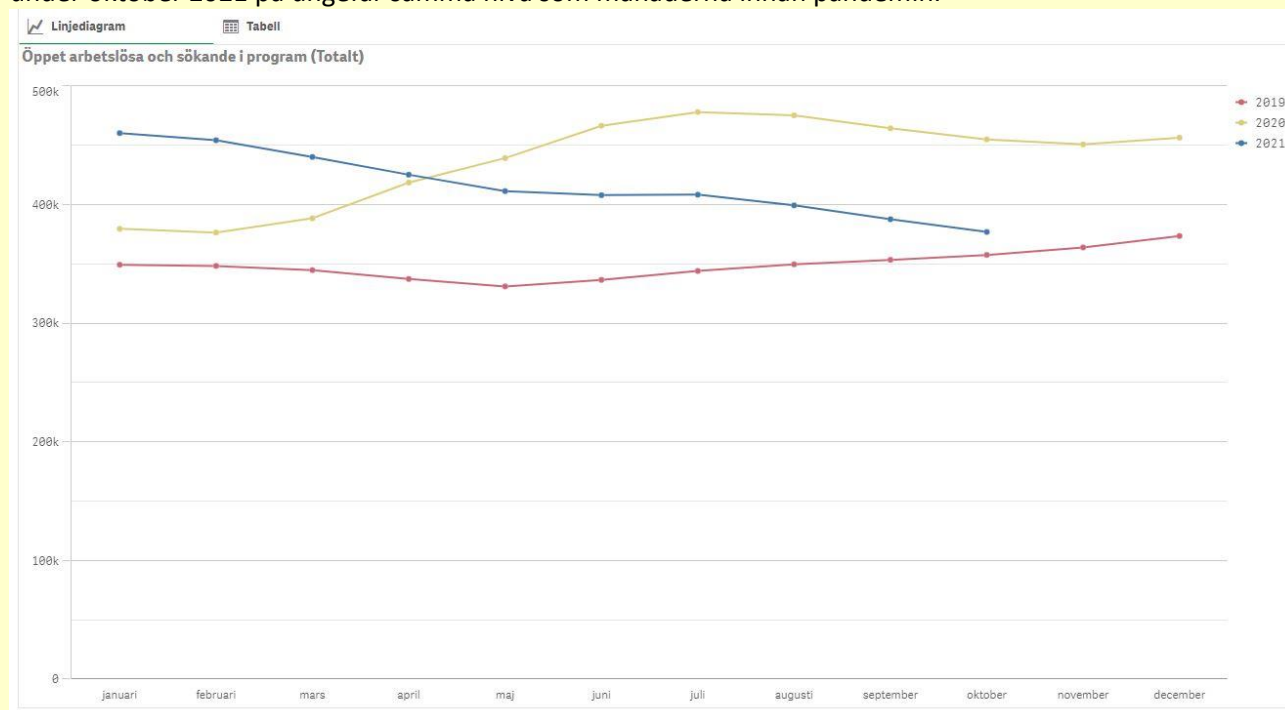
Tabell 1: Budget respektive prognos över skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag 2022–2026

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2021 skattesatsen för år 2022 till 22,80 kr. En förändring av skattesatsen med en skattekrona motsvarar cirka 321 miljoner kronor i skatter och bidrag år 2023.

Kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag beräknas öka med 300 miljoner kronor mellan av kommunfullmäktige beslutad budget 2022 och förslag budget 2023. Förändringen sker redan under 2022, + 123 mnkr, jämfört med av kommunfullmäktige beslutad budget för 2022, som en konsekvens av att regeringens bedömning i höstpropositionen av skatteunderlagets utveckling är betydligt högre för åren 2022-2024.

Arbetsmarknad

Enligt arbetsförmedlingen prognos för 2021-2022 är det fortfarande ett allvarligt läge på svensk arbetsmarknad och återhämtningen på riksplanet bedöms ta tid. Arbetslösheten för riket ligger under oktober 2021 på ungefär samma nivå som månaderna innan pandemin.

Enligt arbetsförmedlingens prognos kommer återhämtningen för den svenska arbetsmarknaden ta tid och effekterna av pandemin kvarstå under lång tid framöver. Enligt arbetsförmedlingen har de som var arbetslösa redan före krisen fått en svårare situation och risken är stor för att antalet långtidsarbetslösa på riksplanet fortsätter att öka även framgent. Pandemin har även bidragit till att strukturuomvandlingen på arbetsmarknaden nu går snabbare. Digitalisering och automatisering blir viktigare vilket ställer nya och högre krav på arbetskraftens kompetenser.

Den regionala arbetsmarknaden För norra Sverige och då främst för Västerbotten och Norrbotten har Arbetsförmedlingen en väsentligt mer positiv prognos än för riket som helhet. Under pandemin har arbetslösheten stigit något i både Norrbottens och Västerbottens län men Västerbotten har fortsatt lägst arbetslöshet i riket med 5,0 procent i oktober 2021 att jämföra med rikets 7,3 procent. Även Norrbotten med sina 5,4 procent ligger väsentligt lägre än riket som helhet.

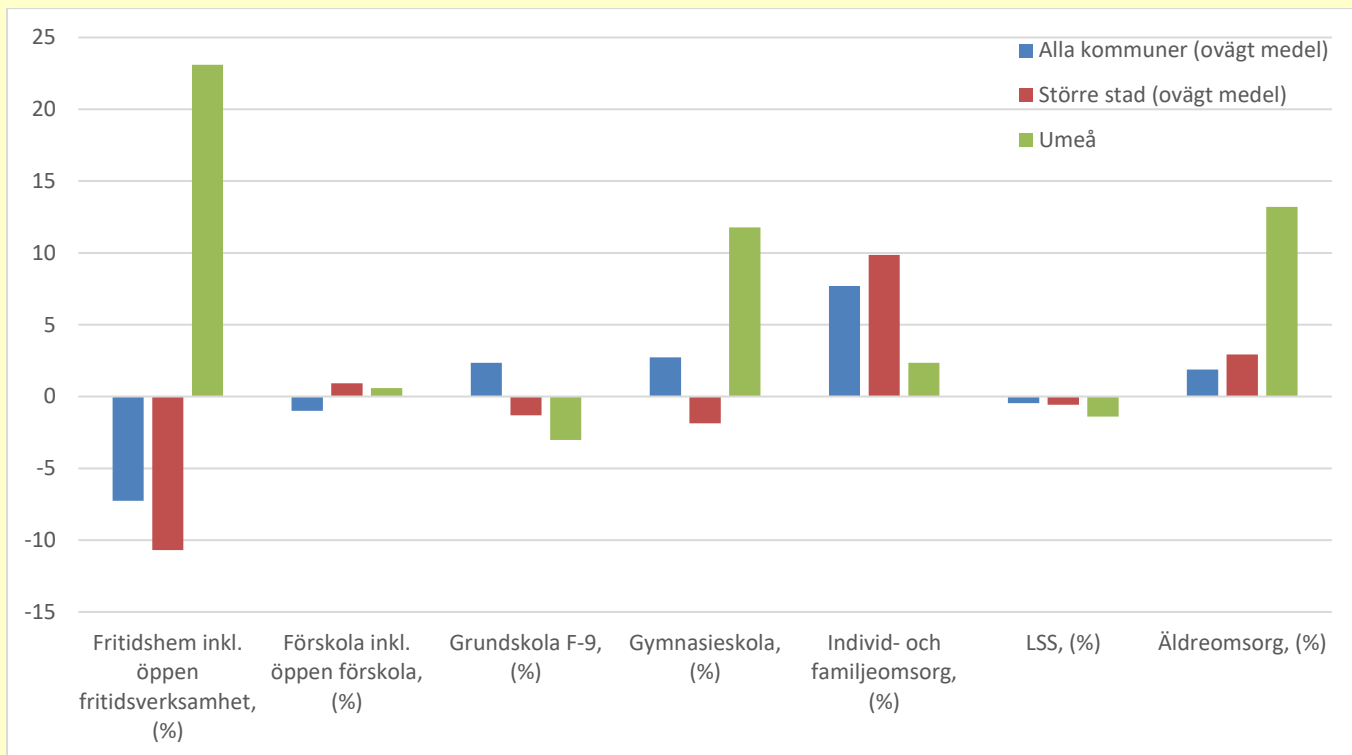
Arbetsförmedlingen bedömer att denna trend fortsätter och anledningen är främst att befolkningen i arbetsför ålder minskar samtidigt som efterfrågan på arbetskraft från företag och offentliga aktörer är fortsatt stark. De omfattande investeringar som aviserats både i Norr- och Västerbotten ökar behovet av arbetskraft inom i stort sett alla sektorer, något som innebär att inflyttningen till de två länen från övriga riket måste öka rejält för att täcka arbetsmarknadens behov.

Kompetensbehov i Umeå kommun

Umeå kommuns HR-avdelning har reviderat den långsiktiga kompetensförsörjningsprognosen för perioden 2021 – 2031. Bedömningen är att antalet tillsvidareanställda i Umeå kommun kommer att öka från 9 672 till 12 929. Beräknade pensionsavgångar och personalrörlighet innebär att 3 437 tillsvidareanställda är kvar och att kommunen därmed har ett rekryteringsbehov på 9 492 tillsvidareanställda under den närmaste 10-årsperioden.

Nettokostnadsavvikelser

Umeå har historiskt haft hög nettokostnadsavvikelse inom flera verksamheter. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat. Nedanstående tabell visar nettokostnadsavvikelsen i lagstadgad verksamhet i jämförelse med gruppen större städer samt alla kommuner.

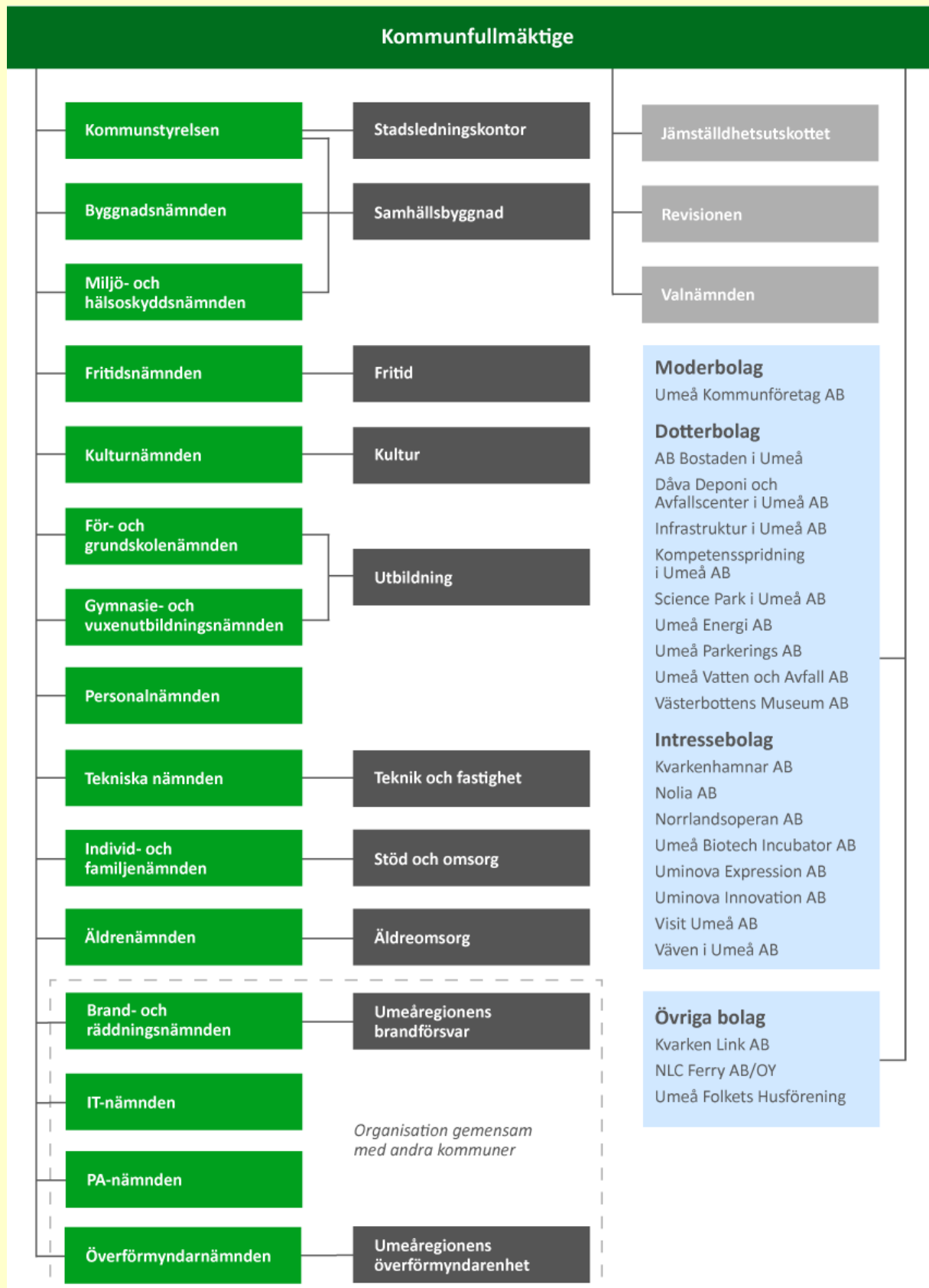

Umeå kommuns nettokostnadsavvikelse 2020 i lagstadgad verksamhet².

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige samtliga nämnder i uppdrag att sänka sina nettokostnadsavvikelser jämfört med gruppen större städer (uppdrag 21).

² Källa Kolada

Organisation - Umeå kommunkoncern

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder

Kommunfullmäktige styr med grunduppdrag och resurstilldelning

I mars 2021 fastställda kommunfullmäktige att alla nämnder och helägda bolag ska ha ett skriftligt grunduppdrag som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget.

Kommunfullmäktige ansvarar för att fastställa grunduppdrag till nämnd och bolag. Grunduppdraget förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget samt förtydligar nämndens/bolagets roll och ansvar. Grunduppdraget är specifikt för en nämnd eller ett bolag. Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod. Kommunfullmäktige följer årligen upp hur nämnd/bolag hanterat sitt grunduppdrag. Grunduppdraget revideras vid behov. För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. För nämnd framgår grunduppdraget i nämndens reglemente samt i kommunfullmäktiges beslut om planeringsdirektiv och budget.

Grunduppdraget är utgångspunkt för verksamhets- och bolagsstyrning

Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och bolagsstyrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter samt besluta om vilka av nämndens respektive bolagets mål och uppdrag som ska vara tillämpliga för de externa utförare nämnden respektive bolaget tecknat avtal med. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av grunduppdraget

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige. Respektive nämnd lämnar rapport med bedömning av hur väl man lyckats med sitt grunduppdrag inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Nämndens bedömning ska styrkas med sammanställning av relevanta underlag av kvantitativ och kvalitativ karaktär (statistik, mätningar, medborgar-/brukarundersökningar, medborgardialoger etc). Respektive bolag rapporterar i anslutning till delårsrapport, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att utforma anvisning för när och hur rapportering från nämnder och bolag ska ske.

Grunduppdrag och resurstilldelning (budget)

För att möjliggöra att nämnd/bolag har förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag kan nämnd/bolag tilldelas resurser från kommunfullmäktige. Utöver de medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan nämnd och bolag ha andra intäkter som nyttjas för att finansiera nämndens eller bolagets grunduppdrag. Om kommunfullmäktige ej fastställt annat gäller prioriteringsordningen:

1. Medel före grunduppdrag - tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning (bredd/djup)
2. Grunduppdrag före inriktningsmål – om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.
3. Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag – om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före ev tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Grunduppdrag och budget för xxx-nämnden 2023

Så här föreslås respektive nämnds grunduppdrag och budgetram för drift att presenteras.

XXX-nämndens grunduppdrag

Här kommer xxxx-nämndens grunduppdrag att fogas in efter att det fastställts av kommunfullmäktige. Xxxx-nämnden har via anvisning från KS fått i uppdrag att genomföra översyn och föreslå revidering av sitt reglemente, ta fram förslag på grunduppdrag och beskriva hur xxxx-nämnden avser följa upp och styrka att xxxx-nämnden verkställt det grunduppdrag kommunfullmäktige lämnat till nämnden. Grunduppdraget förtydligar det kommunala ändamålet med xxx-nämnden samt förtydligar nämndens roll och ansvar. För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. För nämnd framgår grunduppdraget i nämndens reglemente samt i kommunfullmäktiges beslut om planeringsdirektiv och budget. Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och bolagsstyrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter samt besluta om vilka av nämndens respektive bolagets mål och uppdrag som ska vara tillämpliga för de externa utförare nämnden respektive bolaget tecknat avtal med. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av xxx-nämndens grunduppdrag

Här infogas beskrivning av hur xxxx-nämndens grunduppdrag ska följas upp och återspeglaras till kommunfullmäktige. Uppföljningen kan dels vara skriftlig men även stödja sig på officiell statistik, tillsyns- och revisionsrapporter från externa granskare samt annan uppföljning som xxx-nämnden upparbetar under ett verksamhetsår. Om nyckeltal, resultatmått, analysmått eller andra indikatorer används så kommer dom att stå med här.

Förslag till ekonomisk ram för XXX-nämnden för 2023, mnkr

XXX-nämndens fastställda budget för 2022 (per 21 juni 2021)	531,05
XXX-nämndens tilldelning enligt förslag i december 2021	
Ekonomisk tilldelning enligt förslaget	544,67
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2022	
Satsning på xxxxx	2,1
Minskat behov av zzzzzz	-5,4
Teknisk justering avseende www (beslutad efter nov 2021)	0,23
Tillfällig satsning för SURSILL	0,8
Kommunfullmäktiges beslut om ekonomisk tilldelning för 2023	542,4
Ökad ekonomisk tilldelning 2023 jämfört med 2022	11,35

Motiv för ökad/minskad tilldelning under 2023

Under detta stycke beskriver och motiverar de politiska partierna utökningar eller neddragningar av nämndens budget i skriftlig form.

- *Satsning på xxxxx*
För att skapa förutsättningar för högre tempo i kommunens xxx-arbete tilldelas nämnden 2,1 mnkr som huvudsakligen ska nyttjas för att införa av yyyy-lösningar.
- *Minskat behov av ZZZZ*
Över tid har behovet av ZZZZ minskat samtidigt som QQQQ ökat. QQQQ är även behäftat med väsentligt lägre kostnader än ZZZZ. Sammantaget leder detta till att tilldelade medel för ZZZZ minskar med 5,4 mnkr.
- *Teknisk justering avseende WWWW*
Mot bakgrund av att RRRR-räntan minskat sker en teknisk justering av nämndens tilldelade medel på motsvarande – 0,23 mnkr.
- *Tillfällig satsning för SURSILL*
För att möjliggöra utveckling av UUUU får XXXX-nämnden en tillfälligt utökad tilldelning under 2023-2024 med 0,8 mnkr per år.

Tilläggsuppdrag till XXX-nämnden

Här infogas de maximalt tre tilläggsuppdrag som Kommunfullmäktige kan tilldela respektive nämnd för 2023.

Inriktningsmål och förslag till program 2023–2025

Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet.
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9

Ett givet inriktningsmål ska enbart destineras till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Motiv till varför enskild nämnd eller bolag tilldelas ett specifikt inriktningsmål bör framgå.

I samband med att kommunfullmäktige fastställer ett inriktningsmål ska samordningsansvarig nämnd eller bolag utses av kommunfullmäktige. Samordningsansvarig nämnd eller bolag har ansvar för att främja samordning och dialog mellan de nämnder och bolag som kommunfullmäktige särskilt angett ska arbeta med inriktningsmålet. Nämnd kan aldrig frånsäga sig eller prioritera ner sitt grunduppdrag med hänvisning till inriktningsmål och program. Eventuella inriktningsmål som destineras till bolag ska infogas i bolagets ägardirektiv varpå förändrat ägardirektiv fastställs vid bolagstämma och därefter anmäls till kommunfullmäktige.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upparbeta, upprätthålla och vid behov utveckla kommungemensam modell för programhantering.

Varje program inleds med en text som beskriver syfte och nuläge inom det utvecklingsområde som inriktningsmålet relaterar till. Därefter lämnas förslag till vad som bör prioriteras och utgöra fokusområden under kommande 2-årsperiod. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kopplas kommunövergripande indikatorer till varje inriktningsmål. Förslaget avslutas med en kort beskrivning av hur arbetet organiseras och en genomgång av relevanta styrdokument och projekt.

Kommunfullmäktige har gett i uppdrag att ta fram program till de inriktningsmål som kommunfullmäktige fastställde i juni 2021. På följande sidor presenteras kommunens fem inriktningsmål och de förslag till program kommunfullmäktige gett uppdrag om.

Inriktningsmål 1

Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 1 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, samt Infrastruktur i Norr AB

Förslag till program för tillväxt

Umeå kommun har ambitiösa mål för arbetet med hållbar utveckling. Den övergripande visionen för kommunen är att hela Umeå kommuns utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Umeå har under de senaste 40 åren haft en mycket stark tillväxt. Tillväxten av arbetstillfällen karakteriseras av branschbredd och diversifiering. Vilket medför tillväxt i både låg- och högkonjunktur. Denna bredd är viktig att bibehålla och skapar förutsättningar för en organisk tillväxt. Förmågan att tänka helhet kommer även fortsättningsvis att vara viktig.

Ett tillväxtarbete är komplext och beroende av ett stort antal sammantagna insatser och faktorer. Tillväxtprogrammet relaterar till flera andra strategier (tex Näringslivsstrategi och Översiktsplan) där viktiga frågor för helheten omhändertas och styrstrukturen i programmet innebär inte att annat arbete av betydelse för tillväxten avstannas. Utpekade områden skall ses som områden där Umeå allt annat givet bör lägga särskilt fokus under perioden och bygger på Umeås nuvarande position och möjligheter.

Programmet fungerar som ett komplement till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen inom social hållbarhet, klimat och digitalisering. Genom ett strukturerat arbete ska programmet verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra för en samverkan i sakfrågor mellan förvaltningar och bolag.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten där den befolkningsmässiga tillväxten kräver ca 35 000 arbetstillfällen netto till år 2050. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka platsens arbete inom dessa områden och inte ta tillväxten för given.

Programmet omfattar den kommunala organisationen (kommunkoncernen) och Umeå kommun som geografiskt område. I programmet beskrivs fokusområden för tillväxtarbetet de närmaste åren för att nå de långsiktiga tillväxtmålen till år 2050. Programmet tar inte ställning i detalj till utförande eller metoder utan kompletteras med strategier samt handlings- och aktivitetsplaner för de specifika fokusområdena.

Programmet är styrande för Umeå kommunkoncerns organisation men syftar till att skapa tillväxt för platsen Umeå.

Nuläge

Umeå kommun har en gynnsam position i tillväxtarbetet. Det finns idag stor kunskap och lång erfarenhet kring tillväxtfrämjande arbete med hållbarhetsfokus. Umeå har en exceptionell branschbredd och ett systemiskt arbetssätt för att få strukturer på plats i samhället som främjar tillväxt i näringslivet. Samverkan med Universiteten. Fokus på att skapa attraktiva livsmiljöer och en stad som erbjuder många möjligheter till att leva ett gott liv. Umeå kommuns tillväxtarbete bygger på ett systemiskt förhållningssätt där platsens attraktivitet är en tillväxt drivande faktor som spelar roll för företagens möjligheter att rekrytera och växa. Platsens fysiska utformning och tillväxten hänger ihop på samma sätt som platsens arbete med social och ekologisk hållbarhet.

Tillväxtprogrammet bygger vidare på denna samlade kunskap och samlade erfarenhet.

Tillväxtprogrammets tre fokusområden

Programmet för tillväxt tar sin utgångspunkt och bygger vidare på, det arbete som har gjorts och som pågår inom Näringslivsstrategins och Översiktsplanens genomförande samt den tillväxtrapport som tagits fram under 2021 som en del i kommunfullmäktiges planeringsförutsättningar som beslutades i nov 2020.

Utifrån denna grund föreslås följande fokusområden för perioden:

1. *Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer*

Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma och vi måste fortsätta växa med människorna i fokus. Tillkommande bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar, tillkomma i kollektivtrafikstråk samt att nya områden som tillkommer ska ha hög täthet. Ett svagt bostadsbyggande är en tydlig hämmare av tillväxt och motsatt, en hög takt i bostadsbyggandet driver tillväxt och stärker även för Umeå viktiga branscher såsom bygg och fastighet.

2. *Universiteten som tillväxtmotorer*

Universiteten har varit den enskilt viktigaste faktorn bakom Umeås starka tillväxt. Platsen Umeå och Umeå Kommun har på många olika sätt växt ihop med Universiteten och samverkan sker både på övergripande nivå genom partsavtal men även brett inom områden som tex gemensamma innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och talangattraktion. Vad är nästa steg i vår samverkan och hur kan vi nyttja kraften i ett riksrekryterande och nobelprisvinnande Universitet i att ytterligare stärka vår tillväxt.

3. *Etableringar och företagens tillväxt*

Fokus på arbetstillfällen och hur vi kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfråga på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas.

I dagsläget ser vi ett antal prioriterade områden där vi dels behöver gå i ökad aktivitet men även utreda hur vårt faktiska erbjudande ser ut inte minst utifrån kommande tillgång till attraktiv industrimark. I nuläget ser vi följande branscher där vi behöver kraftsamla de närmaste åren för att stärka Umeås tillväxt:

- Elintensiv industri
- Life Science
- Kreativa och kulturella näringar
- Fastighetsbranschen
- Infrastruktur/logistik/återvinning

I enlighet med uppdrag 2 som beslutades av kommunfullmäktige i juni 2021 så ska en tillväxtkommission formuleras för hur Umeå ska växa hållbart och innovativt. En tillväxtkommission med uppdrag att utifrån analyser lämna konkreta rekommendationer (med inspiration från Malmös tillväxtkommission). Förslaget är att Umeås tillväxtkommission ska representera och omfatta tillväxtprogrammets tre fokusområden.

Uppföljning

För varje fokusområde kommer prioriterade delmål och mätetal med indikatorer tas fram och konkretiseras i handlings- och aktivitetsplaner. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning.

Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning. Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet.

Indikatorer – dessa kommer att tas fram i de respektive handlingsplanerna

Riktade utvecklingsanslag för tillväxtområdet

Anslag (tkr)	Budget 2022	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Utvecklingsanslag tillväxt	-17 815	-17 815	-17 815	-17 815	-17 815

Organisation - Ansvar, genomförande och spridning

Ansvar för genomförande: Kommunstyrelsen, Byggnadsnämnden, Tekniska nämnden, AB Bostaden, Umeå Energi AB, Vakin, UPAB, INAB, Umeå kommunföretag AB.

Programsamordning: Näringslivsavdelningen och Övergripande planering, programansvarig, samt styrgruppen för programområdet³.

Ansvar för kommunikation: Samhällsbyggnadsförvaltningen och Näringsliv

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument

- Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028
- Umeå kommuns Näringslivsstrategi
- Umeå kommuns Översiktsplan
- Umeå kommuns Bostadsförsörjningsprogram

Övriga relaterade dokument

- Program för social hållbarhet
- Program för klimatneutralitet
- Program för digitalisering
- Umeås stadsdelar – så står det till
- CEMR-deklarationen (jämförbarhet) – antagen av kommunfullmäktige
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration

³ Planeringschef, Näringslivschef, Samhällsbyggnadschef, Teknisk chef, VD Bostaden AB, VD Umeå Energi AB, VD Vakin AB, VD INAB, VD UPAB, VD UKF.

Befintliga tilläggsuppdrag inom område tillväxt

Nedan redovisas befintliga uppdrag inom område tillväxt från kommunfullmäktiges fastställda planeringsförutsättningar för 2022 – 2025 och deras relation till föreslagna fokusområden i tillväxtprogrammet.

Kommunfullmäktiges uppdrag 2022–2025 inom område tillväxt	1	2	3
Uppdrag 1: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och bolag upprätta program för tillväxt i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.	X	X	X
Uppdrag 2: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utifrån arbetet med tidigare uppdrag 1 och 2 fortsätta arbetet med att formera en tillväxtkommission för hur Umeå ska växa hållbart och innovativt. Arbetet sker med fördel inom ramen för styrberedningen och olika nätverk.	X	X	X
Uppdrag 3: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och Byggnadsnämnden i uppdrag att under 2022 fortsätta med att skapa planberedskap genom att planera för minst 2000 bostäder per år	X	X	X

Inriktningsmål 2 -

Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen och individ- och familjenämnden. Mål 2 destineras särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Inriktningsmål 3 -

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 3 destineras särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden samt äldrenämnden

Förslag till program för social hållbarhet

Inom ramen för arbetet med social hållbarhet har kommunfullmäktige antagit två kommunövergripande inriktningsmål – att Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden samt att Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Umeå kommun har ambitiösa mål för arbetet med hållbar utveckling. Den övergripande visionen för kommunen är att hela Umeå kommuns utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050. Arbetet med social hållbarhet är därmed nära knutet till arbetet för Umeås tillväxt, och bör inte förstås enbart som ett separat område, utan är en av flera sammanhängande hållbarhetsdimensioner som ömsesidigt stärker varandra.

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda levnadsvillkor för alla.

Programmet är ett internt styrdokument för kommunkoncernen och fungerar som ett komplement till de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen inom social hållbarhet, samt koordinerar arbetet inom området. Genom ett strukturerat arbete ska programmet verka för att prioritera gemensamma insatser och aktiviteter samt möjliggöra för en samverkan i sakfrågor mellan förvaltningar och bolag, och vara ett underlag för kommunkoncernens samverkan med andra aktörer inom kommunen.

Programmet omfattar den kommunala organisationen (kommunkoncernen). I programmet beskrivs den övergripande politiska inriktningen för arbetet med social hållbarhet och innehåller långsiktiga inriktningar och strategier med prioritering av särskilda utvecklingsinsatser. Däremot tar programmet inte ställning i detalj till utförande eller metoder, utan kompletteras med strategier samt handlings- och aktivitetsplaner för specifika sakfrågor och insatser

Programmet är styrande för Umeå kommunkoncerns organisation men syftar till att skapa ett socialt hållbart Umeå för alla kommuninvånare.

Definition och begrepp

I Umeå kommuns strategiska plan 2016–2028 beskrivs det strategiska området *Goda livsvillkor* så här:

Växande samhällen har stor utvecklingspotential, men tyvärr följer ibland social oro, utsatthet och otrygghet med. Därför är det viktigt att främja alla utvecklingsmöjligheter som finns för att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt.

Umeå ska aktivt arbeta för att skapa goda levnadsvillkor för alla. Barnfattigdomen ska minska och medborgarna ska ha en fortsatt god folkhälsa. Kvinnor och män ska ha likvärdiga och jämställda levnadsvillkor. Umeå ska vara en inkluderande kommun och växa med social hållbarhet. Det kräver en högkvalitativ välfärd för livets alla skeenden som tar sin utgångspunkt i medborgerliga rättigheter och alla människors lika värde.

Det jämlika samhället är en förutsättning för alla människors fria utveckling och kan aldrig acceptera att någon lämnas utanför. Alla gynnas av en ökad jämlikhet; såväl samhället som helhet som individen. En mer jämlik och jämställd kommun är en friskare, tryggare attraktivare kommun och som återspeglas i kommunens budgetprocess.

I programmet för social hållbarhet sätts social hållbarhet i relation till värden såsom goda, jämlika och jämställda levnadsvillkor. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller för särskilda grupper.

En central del i problemformuleringen kring social hållbarhet är att utgå ifrån ett maktperspektiv. Makt kan avse formell makt förvärvad genom exempelvis en viss befattning, men kan även avse möjligheten och privilegiet att formulera både problem och möjliga lösningar, att forma samhället såväl som sina sitt eget liv.

Olika grupper har olika förutsättningar och olika villkor på grund av dessa. Dessa skillnader i livsvillkor och levnadsförhållanden kan delvis synliggöras genom statistik, men för att underlaget ska bli ett verktyg för förändring mot ökad social hållbarhet behövs analyser och åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Nuläge

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Det finns idag en stor kunskap och lång erfarenhet kring arbete med sociala frågor, exempelvis jämställdhetsarbete och brottsförebyggande arbete. Sverige är ett av de länder i världen med högst tillit mellan människor, och Umeå ligger i topp i nationella mätningar. Ett starkt förenings- och kulturliv är en bidragande orsak. När en kommun har hög tillitsgrad märks det genom att fler deltar i påverkansprocesser som demokratiska val, föreningsliv och annat. Stora skillnader i livsvillkor mellan medborgare riskerar å andra sidan att leda till en minskad tillit. Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas av EU-kommissionen som den socialt mest hållbara regionen i Europa i sitt *European Social Progress Index*.

En social kommission inrättades 2016 som under flera år arbetat med att stärka samverkan inom arbetet med social hållbarhet och identifiera utvecklingsområden. Programmet för social hållbarhet bygger vidare på denna samlade kunskap och erfarenhet.

Kommissionen för ett socialt hållbart Umeå

Kommunfullmäktige gav 2016 kommunstyrelsen i uppdrag att inrätta en kommission för ett socialt hållbart Umeå, med uppdrag att analysera skillnader i livsvillkor i Umeå kommun mellan grupper och geografiska områden, samt ge förslag på konkreta åtgärder för en socialt hållbar utveckling i hela Umeå kommun.

I nuvarande planeringsförutsättningar har kommunfullmäktige formulerat det fortsatta uppdraget för kommissionen för ett socialt hållbart Umeå på följande sätt: *Utgångspunkten ska vara att fortsätta främja sociala innovationer och medskapande, samt skapa förutsättningar för välbefinnande och framtidstro. Arbete mot barnfattigdom, förebyggande hälsoarbete samt jämställd stadsplanering ska fortgå.*

Sociala kommissionen har arbetat med att bygga upp en struktur för ökad samordning internt i Umeå kommun för att säkerställa den sociala hållbarheten i och med att staden växer, utforskat begrepp om välbefinnande och tillit som ett sätt att arbeta med social hållbarhet, och kartlagt skillnader i livsvillkor mellan grupper och geografiska områden i Umeå. Under arbetet har sociala kommissionen tagit fram tre tematiska områden som är grundläggande för att bygga den socialt hållbara staden - Barns uppväxtvillkor, Boende och bebyggelsemiljö, samt Arbete och försörjning. Dessa temaområden och fokuset på samverkan och samordning som centralt i arbete med social hållbarhet har avrapporterats och godkänts av kommunstyrelsen.

Umeå kommuns strategiska jämställdhetsarbete

Umeå kommun har under lång tid arbetat med jämställdhetsfrågor på ett strategiskt och banbrytande sätt. Arbetet har bedrivits både genom jämställdhetsintegrering och med särskilda satsningar för att synliggöra och problematisera, omformulera problembeskrivningar och bredda analysen. Umeås obrutna, långsiktiga och strategiska arbete med jämställdhet har lett till att Umeå kommun lyfts som en unik förebild inom området såväl nationellt som internationellt.

Redan 1978 beslutade kommunfullmäktige att inrätta en jämställdhetskommitté, som med åren kom att omvandlas till det som idag är kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för Strategi för jämställdhetsarbete som antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande målet kring jämställdhet: Att skapa förutsättningar för kvinnor och män att forma samhället såväl som sina egna liv.

Umeå kommun har även en tjänsteresurs som fungerar som stöd i processer kring jämställdhetsfrågor och jämställdhetsintegrering på övergripande nivå samt arbetar med strategiskt utvecklingsarbete i frågorna.

Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete

Umeå brotts- och drogförebyggande råd syftar till att minska brottslighet framförallt genom att möjliggöra samverkan inom kommunens olika verksamheter och mellan samhällets olika aktörer, som kan spela en brottsförebyggande och trygghetsskapande roll. Umeå brotts och drogförebyggande råd (Umebrå) har en samverkansöverenskommelse med polismyndigheten som fastställer mål och prioriteringar i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Umeå. Den nu gällande samverkansöverenskommelsen (2021–2024) fastställer att Umeå kommun är den enda större kommunen i landet där det ännu inte finns ett utsatt område, men att även i Umeå finns tendenser till social oro. För att motverka dessa tendenser startade det övergripande uppdraget *Umeå växer – tryggt och säkert* under 2018, ett samarbete mellan Polisen och Umeå kommun. De nordöstra stadsdelarna har högre tal av otrygghet än övriga kommunen. Det finns också risker att dessa områden präglas av ett utanförskap och på sikt segregation.

Särskilt fokus ligger på krafttag mot narkotika, öka förtroendet för samhällets företrädare, skapa trygga och säkra platser utifrån aktuell lokal lägesbild, samt att motverka segregation och förebygga utanförskap. Den viktigaste utgångspunkten för Umebrå är att alla medborgare i Umeå kommun ska fortsätta känna sig trygga och uppleva livskvalitet i en växande stad och kommun.

Det sociala hållbarhetsprogrammets fem utvecklingsområden

Programmet för social hållbarhet tar sin utgångspunkt i, och bygger vidare på, det arbete som har gjorts och som pågår inom de tre områden som presenterats ovan – kommissionen för ett socialt hållbart Umeå, Umeås strategiska jämställdhetsarbete, samt Umeås brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Utifrån denna grund har fem utvecklingsområden tagits fram:

1. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden
2. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv
3. Barns uppväxtvillkor
4. Boende och bebyggelsemiljö
5. Arbete och försörjning

De första två utvecklingsområdena motsvarar de två inriktningsmål som kommunfullmäktige antagit inom social hållbarhet, och de följande tre utvecklingsområdena motsvarar de tre tematiska områden som kommunstyrelsen fastställt som de övergripande områden som ska vägleda arbetet med social hållbarhet inom Umeå kommun.

För varje utvecklingsområde finns prioriterade fokusinsatser som tillsammans bidrar till det övergripande utvecklingsområdet. Dessa fokusinsatser kommer från de uppdrag kommunfullmäktige identifierat för inriktningsmålen inom social hållbarhet, samt övergripande styrande dokument. Det konkreta arbetet med de prioriterade fokusinsatserna beskrivs i de strategier, handlings- och aktivitetsplaner som finns för de specifika sakfrågorna och insatserna.

Social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. Umeå bör i sitt arbete med social hållbarhet sträva efter områden där möten mellan människor möjliggörs. Ett grundantagande är att om människor möts skapas tillit och förtroende och att detta är centralt för välbefinnande.

Den starka tilliten i Umeå, är en viktig utgångspunkt. Tilliten skapar gemenskap och trygghet – men tilliten är också grunden till innovation och nytänkande. Tilliten gör att vi vågar utmana auktoriteter och etablerade sanningar. Att vara modig och ha ett utmaningsdrivet, samarbetsbaserat och utforskande arbetssätt ska därför vara utgångspunkten för samtliga utvecklingsområden. Samtliga utvecklingsområden ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan den offentlig sektorn, civilsamhället, näringslivet, forskarsamhället och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Utvecklingsområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Detta utvecklingsområde syftar till att Umeå på väg mot 200 000 invånare ska fortsätta vara en trygg, öppen och socialt sammanhållen kommun med hög grad av tillit och välbefinnande.

Centralt för detta är att även inom ramen för enskilda insatser med särskilt fokus på specifika grupper eller områden, samtidigt behålla helhetsperspektivet på en socialt hållbar kommun med förutsättningar för välbefinnande för alla invånare.

1.1 Förhindra framväxten av segregation och utsatta områden

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter. Arbetet ska också inkludera andra offentliga aktörer som till exempel region och polis, samt ideell sektor. Vad gäller den fysiska planeringen för en socialt sammanhållen stad är de åtgärder som nämns i *Umeå stadsdelar – så står det till* centrala: stärkning av stråk och platser, prioritering av gatan som mötesplats, prioritering av att se varandra i vardagen, främja genomströmning och blandning, samt identifiera stadsdelar som är rumsligt segregerade.

Huvudansvar: KS, IFN, FGN, BN, UKF genom Bostaden och Ultra

1.2 Ett Umeå fritt från våld

Arbetet med ett Umeå fritt från våld utgår ifrån Umeå kommuns handlingsplan mot våld.

Huvudansvar: KS, IFN, UKF genom Bostaden och Ultra

1.3 Förebyggande insatser och trygghetsarbete

I fokus står också en utökning av det förebyggande arbetet – att tidigt nå ut med stöd och att med rätt insatser minska social oro samt förebygga behov av mer genomgripande insatser inom ramen för trygghetsuppdraget för Umeå växer – tryggt och säkert med ökat fokus på kampen mot narkotika tillsammans med kommunens samarbetsaktörer. I det förebyggande arbetet ingår också arbetet med en stärkt tilltro till samhällets institutioner och delaktighet i samhället. *Huvudansvar:* KS, IFN, FGN, FN, KN, UKF genom Bostaden och Ultra

Utvecklingsområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Detta utvecklingsområde handlar om jämställdhetsmålet som är en övergripande strategisk fråga för kommunen. Den av kommunfullmäktige antagna jämställdhetsstrategin slår fast att alla verksamheter inom kommunen ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete. De fokusinsatser som anges under detta utvecklingsområde ska därför ses som prioriteringar för särskilda insatser som bidrar till att stärka den sociala hållbarheten, men jämställdhet ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter.

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbetet bygger vidare på Umeås långsiktiga strategiska arbete med att skapa en medvetenhet om att kön spelar roll och att ojämställdheten får konsekvenser i alla delar av samhället, och tar sig fysiska uttryck i det offentliga rummet. All planering ska genomsyras av öppenhet, demokrati och jämställdhet. Vi ska utveckla det offentliga rummet så att alla, flickor och pojkar, kvinnor och män kan vistas där på lika villkor. Huvudansvar: JUSK, KS, BN

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Arbetet har fokus på att medvetandegöra förutsättningar och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys skapa en jämnare fördelning av makt och resurser. Huvudansvar: JUSK

2.1 Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Arbetet knyter an till ett Umeå fritt från våld som utgår ifrån Umeå kommuns handlingsplan mot våld, samt det sjätte nationella jämställdhetspolitiska delmålet. Huvudansvar: JUSK, IFN

Utvecklingsområde 3 - Barns uppväxtvillkor

Detta utvecklingsområde har som övergripande fokus att Umeå kommun ska vara en bra plats att växa upp på. Alla barn i vår kommun ska ha goda, jämlika uppväxtvillkor, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval.

3.1 Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas

Arbetet utgår ifrån barnkonventionens grundläggande principer om barnets rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör det, och är en del i det pågående arbetet med dialog och demokratiutveckling med fokus på utvecklad medborgardialog. Huvudansvar: KS, FGN, GVN, IFN, FN, KN

3.2 Motverka barnfattigdom

Arbetet mot barnfattigdom utgår ifrån Umeå kommuns handlingsplan för halverad barnfattigdom. Huvudansvar: IFN

3.3 Förebyggande folkhälsoarbete

Folkhälsoarbetet är en viktig del för att uppnå en socialt hållbar utveckling genom att skapa goda levnadsvillkor och utvecklingsmöjligheter för hela befolkningen i Umeå kommun. Både det hälsofrämjande och det sjukdomsförebyggande arbetet är viktigt.

Ungas hälsa mäts bland annat genom Umeå kommuns UNGA-enkät som sker vartannat år i Umeå kommun. Enkäten utgör beslutsunderlag för att prioritera och följa upp kommunens folkhälsoarbete med barn och unga. Huvudansvar: KS, FGN, GVN, IFN, FN, KN

Utvecklingsområde 4 - Boende och bebyggelsemiljö

Detta utvecklingsområde handlar om att i takt med fortsatt tillväxt utveckla boendemiljöer som är trygga, tillgängliga och som främjar delaktighet samt möten mellan människor.

4.1 Fortsätta arbetet med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten

Arbetet utgår ifrån de strategier för hållbar tillväxt som fastställs i översiktsplanen, som gynnar hållbara flöden, skapar förutsättningar för ett gott vardagsliv och värnar betydelsen av lokal platsidentitet och social hållbarhet, samt de åtgärder som identifieras i *Umeå stadsdelar – så står det till*. Ett fortsatt målmedvetet arbete för ökad blandning i hela kommunen är grundläggande.

Huvudansvar: KS, BN, UKF genom Bostaden och Ultra

4.2 Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer

Arbetet utgår ifrån rekommendationerna i rapporten *Umeås stadsdelar – så står det till*, samt *Program för hållbar landsbygdsutveckling i Umeå kommun*, som understryker vikten av att stärka mötesplatser, skapa förutsättningar för socialt sammanhållna stadsdelar och platser och motverka såväl fysiska som sociala barriärer i det offentliga rummet. Huvudansvar: KS, BN, FN, KN, UKF genom Bostaden och Ultra

4.3 Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet

Kommunens övergripande bostadspolitiska mål är att möta både dagens och framtidens behov av bostäder. Bostadsförsörjningen är en fråga av strategisk betydelse för en hållbar befolkningstillväxt i Umeå kommun, och behandlas i programmet för inriktningsmålet för tillväxt. För en socialt hållbar bostadsförsörjning kan det behövas särskilda åtgärder riktade mot de mest utsatta i samhället.

Arbetet för att främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet utgår från Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram. Huvudansvar: KS, BN, IFN, UKF genom Bostaden

Utvecklingsområde 5 - Arbete och försörjning

Att kunna försörja sig är en grundläggande förutsättning för goda livsvillkor och för att minska socioekonomiska skillnader. Arbete och sysselsättning har också betydelse för människors livskvalitet och delaktighet och inflytande i samhällslivet. Även sambandet mellan arbete eller sysselsättning och god hälsa är väl belagt i forskningen.

5.1 Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden

Arbetet utgår ifrån rapporten *Jämlika liv* som bygger på en enkät med invånare i åldrarna 16–84 år kring livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. I enkäten finns även frågor om till exempel trångboddhet och ekonomi. Enkäten utgör beslutsunderlag för att prioritera och följa upp kommunens arbete med jämlikhet och folkhälsa. Huvudansvar: KS, IFN, ÄN, UKF genom Bostaden

5.2 Säkerställa tillgång till utbildning för att stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv

Arbetet bygger på utgångspunkten att utbildning är en nyckel till försörjning, inte minst för personer i olika typer av utsatthet, och en grundläggande faktor för att kunna stärka den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv. Kort eller ingen utbildning innebär markant högre risk för arbetslöshet, lägre lön och i förlängningen ohälsa. Huvudansvar: FGN, GVN

5.3 Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden

Arbetet utgår bland annat från integrationsstrategin och *Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet* och syftar till att samordna insatser för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet med särskilt fokus på personer som står långt från arbetsmarknaden i samverkan med arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet. Huvudansvar: FGN, GVN, IFN

Uppföljning

Övergripande planering, samhällsbyggnadsförvaltningen, är programansvarig och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av programmet. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplaner i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Riktade utvecklingsanslag för Social hållbarhet

Anslag (tkr)	Budget 2022	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Utvecklingsanslag Social hållbarhet	-6 000	-6 000	--6 000	-6 000	-6 000

Utöver detta finns medel för jämställdhetsarbete inom JUSK

Organisation - Ansvar, genomförande och spridning

Ansvar för genomförande: Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för programmets genomförande. För varje fokusinsats specificeras sedan ansvariga nämnder.

Programsamordning: Övergripande planering (samhällsbyggnadsförvaltningen), programansvarig, samt styrgruppen för programområdet.⁴

⁴ Föreslagen styrgrupp för programmet för social hållbarhet är nuvarande styrgrupp för *Umeå växer tryggt och säkert* med tillägg av äldreomsorgsförvaltningen, vilket innebär att styrgruppen består av förvaltningschef för samtliga förvaltningar, samt Umeå kommunföretags VD.

Ansvar för kommunikation: Avdelningen för strategiskt stöd,
sammanslagningssamhällsbyggnadsförvaltningen

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument samt dokument som relaterar till flera utvecklingsområden

- Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028
- Umeå kommuns översiktsplan
- Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling
- Kulturpolitiskt program för Umeå kommun
- Program för tillgänglighet i Umeå kommun
- Kriterier utvecklingsanslag social hållbarhet
- UNGA-enkäterna
- Jämlika liv

Relaterade dokument för utvecklingsområde 1

- Medborgarlöften Umeå 2021–2022
- Samverkansöverenskommelse 2021–2024 mellan Umeå kommun och Polismyndigheten
- Handlingsplan mot våld
- Åtgärdsplan Umeå växer-tryggt och säkert
- Färdriktning 2020–2025 Umeå växer-tryggt och säkert

Relaterade dokument för utvecklingsområde 2

- Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
- CEMR-deklarationen

Relaterade dokument för utvecklingsområde 3

- Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom
- IFN:s handlingsplan för implementering av barnkonventionen
- Barnkonventionen

Relaterade dokument för utvecklingsområde 4

- Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram
- Umeås stadsdelar – så står det till

Relaterade dokument för utvecklingsområde 5

- Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individens etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet.
- Umeå kommuns integrationsstrategi

Övriga relaterade dokument

- Aalborgåtaganden – antagen av kommunfullmäktige
- CEMR-deklarationen (jämställdhet) – antagen av kommunfullmäktige
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration
- Program för tillväxt
- Program för klimatneutralitet
- Program för digitalisering
- Länsstrategi för jämställdhetsintegrering

Befintliga tilläggsuppdrag inom område social hållbarhet

Nedan redovisas befintliga uppdrag inom område social hållbarhet från kommunfullmäktiges fastställda planeringsförutsättningar för 2022 – 2025 och deras relation till programmet för social hållbarhets utvecklingsområden

Kommunfullmäktiges uppdrag 2022–2025 inom område social hållbarhet	Utvecklingsområde				
	1	2	3	4	5
Uppdrag 5: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att hindra framväxten av segregation och utsatta områden i Umeå. I uppdraget ingår att utveckla arbetet hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter. Arbetet ska också inkludera andra offentliga aktörer som till exempel region och polis, samt ideell sektor.	X		X	X	x
Uppdrag 6: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att samordna arbetet med att ta fram en åtgärdsplan utifrån de rekommendationer och den lägesbild som tagits fram av UmeBrå Umeå växer – tryggt och säkert.	X		X	X	
Uppdrag 7: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att trygghetsuppdraget inom ramen för Umeå växer – tryggt och säkert under 2022 ska ha ökat fokus på kampen mot narkotika tillsammans med kommunens samarbetsaktörer.	X		X		
Uppdrag 8: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.	X				
Uppdrag 9: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att fortsätta med arbetet som sker inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Umeå. Utgångspunkten ska vara att fortsätta främja sociala innovationer och medskapande, samt skapa förutsättningar för välbefinnande och framtidstro. Arbetet mot barnfattigdom, förebyggande hälsoarbete samt jämställd stadsplanering ska fortgå.	X	X	X	X	X
Uppdrag 10: Kommunfullmäktige ger gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att samordna insatser för att parera arbetslöshet i spåren av COVID-19-pandemin med särskilt fokus på personer som står långt från arbetsmarknaden i samverkan med arbetsförmedlingen.	X				X
Uppdrag 11: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda och ta fram förslag på jämlikhetsdata för att mäta och synliggöra skillnader. Genom att mäta och synliggöra skillnader kan Umeå kommun målmedvetet arbeta för ett jämlikt Umeå.		X	X	X	

Inriktningsmål 4 -

Umeå ska vara klimatneutralt till 2040

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 4 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin

Förslag till program för Klimatneutrala Umeå 2040

Umeå kommunkoncern arbetar för att uppnå visionen om att Umeå ska ha 200 000 invånare senast år 2050, där alla ska uppleva att de vinner på att bo och verka i Umeå. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet.

För att lyckas med en fortsatt hållbar tillväxt i Umeå måste vi tillsammans minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet.

Kommunfullmäktige har i februari 2020 beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040, dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser. Som ett delmål beslutades att Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025.

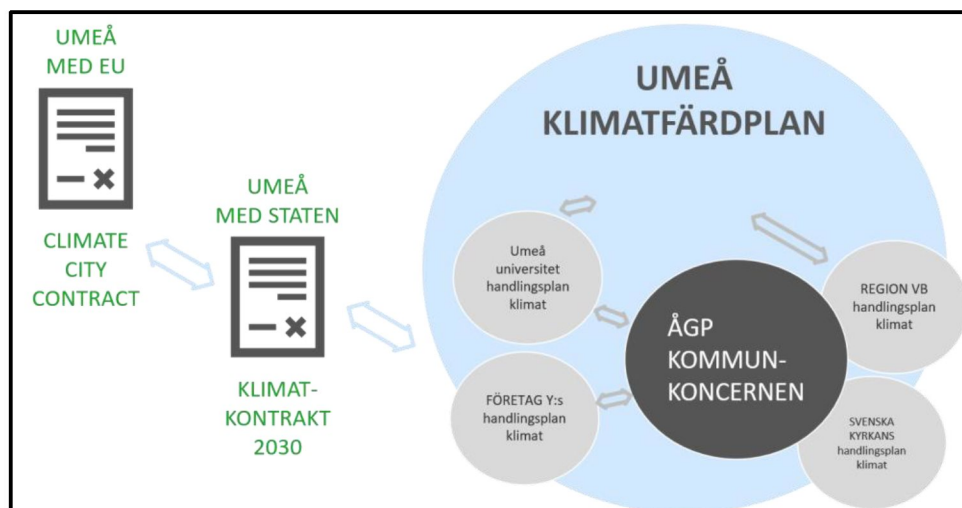
Programmets syfte är att koordinera Umeå kommunkoncerns arbete för att nå ett Klimatneutralt Umeå 2040. Genom ett strukturerat arbete ska programmet möjliggöra för samverkan i sakfrågor mellan bolag och förvaltningar och prioritera gemensamma åtgärder för att uppnå klimatmålen.

Programbeskrivningen omfattar Umeå kommunkoncerns styrning för att nå Kommunfullmäktiges uppsatta klimatmål. Programmet ger en samlad bild över strategier, policyer, handlingsplaner och åtgärdsprogram.

För att uppnå programmets syfte är Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen och bolagens respektive handlingsplaner för att minska klimatpåverkan viktiga delar.

För att nå Umeå kommunkoncerns klimatmål fokuserar programmet på gemensamma insatser inom områden som bedöms ha störst potential att bidra till ett fossilfritt samhälle (exempelvis energianvändning, mobilitet, transporter, upphandling) och omställning till en cirkulär ekonomi (exempelvis cirkulära affärsmodeller, upphandling, materialflöden, återbruk och reparation).

Figur 1 visar förhållandet mellan olika nivåer för att möjliggöra att Umeå ska nå klimatmålen. Umeå kommunkoncerns bidrag till Umeås klimatfärdplan är det gemensamma åtgärdsprogrammet. Klimatfärdplanen är ett sätt att samla Umeås olika aktörer i en gemensam riktning vilket sedan kan kopplas till de nationella Klimatkontrakten och EUs klimatsatsningar.

Figur 3: Schematisk bild över Umeås olika nivåer av klimatarbete.

Definition och begrepp

Klimatneutralt Umeå 2040⁵ - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990.

Klimatneutral kommunkoncern 2025 – Kommunkoncernen utsläpp av växthusgaser ska minska och ska vara minst 85 % lägre år 2025 än utsläppen år 2019⁶. Det kan ske med hjälp av bland annat cirkulära materialflöden och återbruk, hållbart resande och transporter, grön energi och energieffektivisering.

Cirkulär ekonomi – innebär att:

1. designa och planera för smartare och effektivare användning av produkter och material vi redan har genom återanvändning, återvinning och utveckling av det som redan finns.
2. minimera uttag av ämnen från berggrunden och fossila källor när vi behöver producera något nytt. Designa på ett sätt som medger långtidsanvändning, återbruk (utveckling av produkt) och återvinning.

Umeå kommunkoncerns ansvar i klimatomställningen

Umeå kommunkoncern genomförde 2021 en första nulägesanalys⁷ av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av Umeås totala utsläpp. Analysen visar att följande områden har störst klimatpåverkan, och som koncernen behöver kraftsamla för att minska:

- Byggnader av fastigheter och anläggningar
- Energianvändning och fjärrvärme
- Fordon och fossilfria drivmedel

Förslag till fokusområden 2023–2024

Fokusområde 1 - Gemensamma arbetsgrupper

Gemensamma arbetsgrupper inom koncernen behöver etableras utifrån de prioriterade områdena. Arbetsgrupperna ska ta fram, prioritera och initiera processer för att möjliggöra koncernen att minska klimatpåverkan.

Fokusområde 2 - Klimatinvesteringsplaner

Umeå kommunkoncerns investeringar behöver analyseras utifrån klimatmålen för att både synliggöra klimatnyttan och gapet mellan mål och investering. Koncernen behöver både utveckla och implementera en samlad metod för klimatinvesteringsplaner.

Fokusområde 3 - Cirkulär ekonomi

Umeå kommunkoncern behöver utveckla arbetet med cirkulär ekonomi ytterligare, som ett konkret sätt att bidra till klimatmålen. Cirkulära materialflöden, avfallshantering, affärsmodeller, upphandling, återbruk och reparationer är centralt för att lyckas i klimatomställningen.

⁵ Definitioner har samma betydelse som [Sveriges klimatmål](#).

⁶ Umeå kommunkoncern följer samma definition som [Sveriges klimatmål](#). Det finns dock inget nuläge för 1990 varav Umeå kommun använder 2019 års tillgängliga data som basår.

⁷ Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår dess syfte med befintlig styrning.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

Indikatorer

Indikator	Nuvärde	Mål 2025	Långsiktigt mål (2030/2040)	Källa
Utsläpp av växthusgaser, kommunorganisatoriskt, kton CO ₂ e	117 (2019)	18*	Minska	Klimatnuläge 2021, v. 1.0
Utsläpp av växthusgaser, kommungeografiskt, kton CO ₂ e	593 (2019)	492	90**	ClimateView
Andel hållbart resande (buss, cykel, gång) i Umeås tätort, procent	50 (2014)	65	-	Resvaneundersökning 2014
Total mängd hushållsavfall, kg/person och år	413 (2018)	380	-	Avfallwebb
Andel hushållsavfall till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, procent	41 (2018)	60	-	Kolada
Mängd farligt avfall i hushållens restavfall, g/hushåll och vecka	15–22 (2017)	0	-	Kolada

*85 % lägre än utsläppen år 2019

**85 % lägre år 2040 än utsläppen år 1990

Riktade utvecklingsanslag för klimatneutralitet

För riktade utvecklingsanslag inom klimatområdet har kommunstyrelsens tillväxtanslag eller andra medel nyttjats.

Organisation - Ansvar, genomförande och spridning

Samordningsansvar:	Kommunstyrelsen.
Huvudansvar för genomförande:	Kommunstyrelsen, Byggnadsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Tekniska nämnden, UKF, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.
Programsamordning:	Innovations- och Administrationsdirektör och styrgruppen för programområdet ⁸ .
Ansvarig kommunikation:	Stadsledningskontoret i samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen och bolagens respektive kommunikationsavdelningar.
Umeå kommunkoncerns samverkansforum:	Arbetsgrupp bestående av strateger och representanter från nämnder och bolag.

Styrdokument relaterade till program för klimatneutralitet

Styrdokument antagna av KF/KS

Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
Cykeltrafikprogram (KF 2018)
Energiplan (KF 2003)
Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
Godstrafikprogram (KF 2018)
Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)
Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
Näringslivsstrategi Umeå kommun (KF 2019)
Parkeringsprogram (KS 2013)
Planeringsförutsättningar 2022 och plan för 2023-2025 (KF 2021)
Riktlinjer för resor i tjänsten, Umeå kommun (KS 2016)
Strategiska planen (KF 2016)
Trafiksäkerhetsprogram (KF 2014)
Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)
Umeås lokala miljömål (KF 2020)
Åtgärdsplan för minskade utsläpp av växthusgaser (KF 2009)
Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)

Umeå kommunkoncerns bolag

Affärsplan 2018–2022 (Bostaden 2017)
Affärsplan 2020–2024 (Vakin 2019)
Affärsplan inkluderar hållbarhetsmål för minskat klimatpåverkan (UPAB)
Affärsplan inkluderar hållbarhetsmål för minskad miljö- och klimatpåverkan (Umeå Energi)
Hållbarhetspolicy (Umeå Energi)
Hållbarhetsstrategi (Bostaden, ej beslutat)
Kollektivtrafikplan inkluderar hantering av miljöambitioner (Kollektivtrafiken 2020)
Ägardirektiv för de kommunala bolagen
Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Undertecknade åtaganden

Klimatkontrakt 2030
Circular Cities Declaration
Covenant of Mayors
Cities Race to Zero

Kommande styrdokument

Arkitekturpolicyn/träbyggnadsstrategi
Strategi för cirkulär ekonomi
Umeås Klimatfärdplan
Umeå kommuns åtgärdsprogram för miljömålen

⁸ Styrgruppen består av Innovations- och Administrationsdirektör (programansvarig), Samhällsbyggnadsdirektör, Teknisk direktör, Näringslivschef, Planeringschef, VD UKF, VD Umeå Energi, VD VAKIN, VD Bostaden

Befintliga tilläggsuppdrag relaterade till program för klimatneutralitet 2040

Uppdrag 12: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och bolag upprätta program för klimatneutralitet i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.

Uppdrag 13: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att samordna och driva arbetet med *Klimatneutrala Umeå*, samt att fortsätta arbetet med klimatkontrakt. Uppdraget innefattar också att fortsätta utveckla Umeå kommuns befintliga samverkansmodeller med olika samhällsaktörer så att dessa kan involveras i arbetet.

Uppdrag 14: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att vidareutveckla och till nämnderna tillhandahålla metoder för att genomföra klimat- och kostnadsanalyser. Metoderna ska underlätta nämndernas redan pågående arbete med att ta fram och prioritera åtgärder för att leva upp till Umeå kommuns miljömål.

Uppdrag 15: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med Umeå kommunföretag fortsätta arbetssättet med klimatomställningsinvesteringar för såväl kommunen som kommunkoncernen utifrån det arbete som bedrivs inom ramen för *Klimatneutrala Umeå*.

Uppdrag 16: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en strategi för utvecklingen av cirkulär ekonomi i Umeå. Arbetet ska utgå från miljömålen, avfallsplanen och arbetet med social hållbarhet. Arbetet ska därtill ske i samverkan med kommunens nämnder och bolag.

Uppdrag 17: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utveckla kommunens miljöledningsarbete.

Inriktningsmål 5 -

För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling

Samordningsansvar: kommunstyrelsen. Mål 5 destinerar särskilt till: kommunstyrelsen, personalnämnden, äldrenämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, samt Umeå energi

Förslag till program för Digital transformation

Umeå kommuns nämnder och bolag står inför betydande utmaningar kring digitalisering och digital transformation för att matcha medborgares och kunders förväntningar samt verksamhetens krav på effektivisering. Det tydligaste gapet mellan nuläge och önskat läge bedöms vara förmåga, kompetens och kapacitet att driva digitalisering med den förändringstakt som sker i omvärlden.

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2021 om målet digital transformation. För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.

Programmets syfte är att koordinera Umeå kommunkoncerns arbete för att uppnå målet om digital transformation. Genom ett strukturerat arbete ska programmet verka för att prioritera gemensamma åtgärder och aktiviteter samt möjliggöra för en samverkan i sakfrågor mellan bolag och förvaltningar.

Programbeskrivningen omfattar Umeå kommunkoncerns styrning för att nå kommunfullmäktiges mål om digital transformation. Programmet ger en samlad bild över strategier, policyer, handlingsplaner och åtgärder. Umeå kommunkoncerns gemensamma åtgärder samt bolagens och nämndernas respektive målsättningar och handlingsplaner är viktiga delar av programmets handlingsplan.

Definition och begrepp

Digitisering är när något analogt och fysiskt konverteras till digital form.

Digitalisering är beteenden och arbetssätt som förändras i snabb takt med stöd av eller på grund av ny teknik. Digitisering och digitalisering leder tillsammans till **digital transformation** av organisationen, en förändringsprocess mot en mer digital och effektiv verksamhet. Gamla arbets- och tankesätt utmanas, och utrymme skapas för innovation och nytänkande kring affärsmodeller och värdeskapande aktiviteter, både internt inom organisationen och externt inom organisationens ekosystem. Under den digitala transformationsresan behöver organisationer ofta förändra både strukturen, kulturen, kompetensbehoven, ledarstilarna och strategierna för att kunna dra nytta av digitaliseringen, fortsätta vara konkurrenskraftiga, möta medborgarnas, brukares eller kunders eventuellt förändrade behov, och bidra till sitt ekosystem.

LoRa står för Long Range och är en trådlös datakommunikationsteknik som möjliggör smarta städer och Internet of Things (**IoT** – sakernas internet), det vill säga möjligheten att koppla upp saker mot internet.

Digital mognad i offentlig sektor (**DiMiOS**) är ett verktyg för att mäta och förbättra den digitala mognaden i offentlig sektor. Digital mognad definieras som organisationens förmåga att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering. Modellen är evidensbaserad och framtagen vid Göteborgs universitet.

Nuläge

Kommunkoncernens storlek, bredd och organisatoriska struktur gör att digitaliseringsarbetet både är komplext och omfattande. Det finns inget facit över hur en stor offentlig organisation ska genomföra en digital transformation utan här gäller det att hitta en struktur, ett klimat och ett arbetssätt som kan anpassas utifrån såväl nuläge som önskad målbild. Förenklat kan man säga att de stöd och de förutsättningar för digitalisering som är gemensamma för hela kommunkoncernen bör etableras centralt, och de som är specifika och unika för verksamheterna bör hanteras i respektive förvaltning och bolag. Samtidigt behöver överblick hållas så att koncernen tillsammans skapar förutsättningar utifrån grunduppdragen.

Eftersom den digitala utvecklingen går fort och omvärlden är i en ständig förändring kan det vara svårt att sätta upp allt för konkreta långsiktiga mål. Det är därför viktigt att utveckla de förmågor som behövs för att som organisation kunna genomföra en digital transformation och leda Umeå till en framtida vision.

Fyra prioriterade fokusområden för digital transformation

De fyra fokusområdena har strukturerats utifrån SKR:s strategi *Utveckling i en digital tid*.

Fokusområde 1 – Ledning, styrning och organisering

Området sätter fokus på vikten att ledning, styrning och organisation utformas så att rätt prioriteringar görs, nya kompetenser utvecklas och att invånare och medarbetare involveras i och är medskapande i förändringsarbetet. Det stärker förnyelsekraften och säkerställer att nyttan från insatser hämtas hem. Det möjliggör även juridiska förutsättningar för utveckling med hjälp av framväxande teknologi.

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att fortsatt genomföra årliga mätningar av DiMIOS och innovationsmognad i kommunkoncernen.
- Kommunstyrelsen ser över hur samverkansforum mellan förvaltningar och bolag kan utvecklas.
- Kommunstyrelsen ser över förutsättningarna kring portfölj- och projektstyrning i kommunkoncernen.

Fokusområde 2 – Arkitektur och säkerhet

Området sätter fokus på behovet av gemensamma ramverk för arkitektur och säkerhet som används vid utveckling och förvaltning av digitala välfärdstjänster. Det skapar en gemensam grund och stärker samverksförmågan när planering, utveckling och förvaltning av gemensamma lösningar hålls samman.

- Kommunstyrelsen ser över hur nästa steg avseende samverkan i arkitekturområdet inom kommunkoncernen kan ske.
- Kommunstyrelsen bildar ett koncerngemensamt informationssäkerhetsråd i syfte att skapa förutsättningar för effektiv och nära samverkan mellan intressenterna i koncernen.

Fokusområde 3 – Informationsförsörjning och digital infrastruktur

Området sätter fokus på vikten av att säkerställa att rätt information finns tillgänglig och kan utbytas på ett effektivt sätt.

- Principen för Umeå kommunkoncern är "Öppenhet som standard" (open by default).
- Kommunkoncernens öppna data ska publiceras på den gemensamma plattformen för öppna data (opendata.umea.se)
- Kommunstyrelsen inrättar ett samverkansforum kring portalen för öppna data inom kommunkoncernen.

- Umeå energi ser över samordning kring gemensam målbild och vision inom LoRa/IoT för kommunkoncernen. Uppdraget ska vidare utreda resursbehov för etablering av koncerngemensam utveckling, drift, förvaltning och uppföljning kring LoRa/IoT beroende på målbild och vision.
- Tekniska nämnden får i uppdrag att utifrån identifierade möjliga samverkansområden inom IT-drift utreda förutsättningar för fortsatt arbete med berörda bolag.
- Tekniska nämnden får uppdrag att med hjälp av verktyget Dios genomföra analys av kommunens IT-miljöer. Analysen ska ge ett underlag bland annat till en automatisk kategorisering av varje enskilt system enligt kategorierna Avveckla, Vidmakthålla, Konsolidera och Utveckla. Arbetet kan sedan vidareutvecklas för att även nyttja Dios för analys av bolagens IT-miljöer.

Fokusområde 4 – Sammanhållen digital service

Området sätter fokus på behovet av en sammanhållen digital service som baseras på samverkande processer och gemensamma lösningar. Detta innebär att verksamheterna kan erbjuda tjänster som utgår från användarnas behov och livshändelser.

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med förvaltningar och bolag utreda förutsättningar för en gemensam vision och målbild för behovsdriven och sammanhållen digital service.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår dess syfte med befintlig styrning.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Indikatorer

Indikator	Nuvärde	Mål 2023	Trend	Källa
DiMiOS*	49-53%	55%		DiMiOS 2021

*Digital mognad i offentlig sektor (**DiMiOS**) är ett verktyg för att mäta och förbättra den digitala mognaden i offentlig sektor. Digital mognad definieras som organisationens förmåga att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering. Modellen är evidensbaserad och framtagen vid Göteborgs universitet.

Riktade utvecklingsanslag för Digitalisering

Anslag (tkr)	Budget 2022	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Utvecklingsanslag digitalisering	- 6 000	- 6 000	- 6 000	- 6 000	- 6 000

Organisation - Ansvar, genomförande och spridning

Samordningsansvar:	Kommunstyrelsen
Huvudansvar för genomförande:	Kommunstyrelsen, Personalnämnden, Äldrenämnden, För- och grundskolenämnden, Tekniska nämnden samt Umeå energi.
Programsamordning:	Innovations- och Administrationsdirektör och styrgruppen för programområdet ⁹
Ansvarig kommunikation:	Stadsledningskontoret.

Styrdokument

Strategiska planen (KF 2016)	Umeå kommunkoncerns bolag
Strategi för e-service (KF 2017)	Ägardirektiv för de kommunala bolagen
IT-strategi (KF 2017)	Affärsplaner för respektive bolag
Tillgänglighetsstandard E-post och telefoni (SLK 2007)	Undertecknade åtaganden
Policy för hållbar IT (KF 2017)	Partnerskapsavtal Umeå Universitet
Riktlinjer för användning av applikationer i mobila enheter (KS 2017)	Partnerskapsavtal RISE
Regler för telefoni (Stadsdirektör 2018)	Partnerskapsavtal Region Västerbotten
Informationssäkerhetspolicy (KF 2013)	Klimatkontrakt 2030
Råd och riktlinjer för 3G-mobiltelefoni (BN 2002)	Digital Impact North – regional kraftsamling
IT-infrastrukturprogram 2015-2019 (KF 2015)	Kommande styrdokument
	Strategi för informationsförvaltning

Befintliga tilläggsuppdrag relaterade till program för digital transformation

Uppdrag 18: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och bolag upprätta program för digitalisering i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för aktiverande styrning.

Uppdrag 19: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med tekniska nämnden genomföra en omvärldsanalys av jämförbara kommuners arbete med att skapa förutsättningar för digital omställning. Analysen ska särskilt belysa hur andra kommuner ger tillgång till digitala verktyg, ex datorer och smartphones, i kommunens olika verksamheter. Uppdraget omfattar också beskrivning av nuläge och behov av tillgång till digitala verktyg i Umeå kommuns olika verksamheter ur ett samlat kommunperspektiv. Uppdraget ska utmynna i förslag till ekonomisk plan för digitala verktyg och innehålla beskrivning av ekonomiska konsekvenser i form av investeringar och drift, såväl som verksamhetsperspektiv. Uppdraget ska redovisas våren 2022 som ett underlag inför budget 2023.

⁹ Innovations- och Administrationsdirektör (programansvarig), Teknisk direktör, IT-chef, Äldreomsorgsdirektör, Utbildningsdirektör, VD UKF samt VD Umeå Energi

Personalpolitiska mål och uppdrag

Personalpolitiska mål

Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.
Samordningsansvar: personalnämnden

Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30. Samordningsansvar: personalnämnden

Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska. Samordningsansvar: personalnämnden

Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm. Samordningsansvar: personalnämnden

Personalpolitiska tilläggsuppdrag

Uppdrag 20: Kommunfullmäktige ger personalnämnden i uppdrag att se över och utöka de fackliga organisationernas förtroendemannatid.

God ekonomisk hushållning – Ekonomiska riktlinjer, tilläggsuppdrag och finansiella mål

Finansiella mål

Mål 10 - Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till lägst 1 procent,

Mål 11 - Låneskulden per invånare ska plana ut 2026 för att sedan minska.

Mål 12 - Självfinansieringsgraden ska öka i förhållande till snittet de senaste fem åren, exklusive exploateringsintäkter.

Regler för god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att både kommunens finansiella och verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. Det genomförs så här:

- Umeå kommuns verksamhet styrs av kommunfullmäktiges uppdrag, mål och budgetramar för drift och investeringar. Av kommunfullmäktige fastställd budgetram för nämnd innefattar medelstilleddelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet.
- Nämnder som redovisar eller befarar ett underskott som överstiger en procent av tilldelad budgetram ska, om underskottet uppgår till mer än 1 mnkr, snarast redovisa en pris- och tidsatt åtgärdsplan till kommunstyrelsen och vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans
- De i planeringsdirektiv, budget och uppdragsplan angivna grunduppdragen och målen ska följas upp under budgetåret och slutligt avrapporteras i bokslut/verksamhetsrapporter.
- Den ekonomiska planeringen ska utgå från försiktighetsprincipen, där säkerhet i antaganden är en viktig grundförutsättning.
- Överskott är en nödvändig förutsättning för att finansiera framtida investeringar.
- Verksamheternas nettokostnader får inte öka snabbare än skatteintäkter, generella statsbidrag, utjämning och finansnetto.
- Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att Umeå kommun har god ekonomisk hushållning och följer kommunallagens krav på budget i balans. Nämnderna har detta ansvar inom sitt område och inom ramen för sin budget och regelverket för inteckning i fiktivt eget kapital.
- Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras. Alla större förändringar av verksamheten ska kostnadsberäknas (kalkyleras) och resursavstämmas före genomförande.
- Alla beslut ska innehålla en ekonomisk konsekvensbeskrivning som tydliggör hur beslutet påverkar kommunens ekonomi och hur det ska finansieras.

Ekonomiska eller finansiella tilläggsuppdrag

Uppdrag 21: Kommunfullmäktige ger samtliga nämnder i uppdrag att fram till 2025 minska nettokostnadsavvikelse i relation till jämförbara större städer.

Uppdrag 22: Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att utreda olika alternativ gällande en ny gymnasieskola, både vad gäller placering och programstruktur. Alternativen ska belysa ekonomiska konsekvenser ur både fastighets- och verksamhetsperspektiv, samt eventuella andra verksamhetsmässiga konsekvenser.

Uppdrag 23: Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden tillsammans med äldrenämnden i uppdrag att utreda olika alternativ gällande nytt vård- och omsorgsboende för planeringsperioden 2025-2028 förutom tidigare planerat objekt tillsammans med AB Bostaden. Alternativen ska belysa ekonomiska konsekvenser ur både fastighets- och verksamhetsperspektiv, samt eventuella andra verksamhetsmässiga konsekvenser.

Uppdrag 24: Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden i uppdrag att utreda olika alternativ gällande framtida ombyggnation av Renmarkstorget. I arbetet ingår att föra dialog med fastighetsägare om utformningen av det framtida Renmarkstorget.

Uppdrag 25: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att göra en förstudie om kommunalt samordnad varudistribution för Umeå.

Uppdrag 26: För att långsiktigt säkra kommunens finansiella ställning ger kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att analysera kommunens finansiella förutsättningar till och med år 2032 (kommande tio åren).

Uppdrag 27: Kommunfullmäktige ger även kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att sammanställa och presentera kommunens samlade investeringsbehov nedbrutet på objektsnivå till och med år 2032 (kommande tio åren). Sammanställningen ska även inkludera beräkning av den driftskostnad som blir effekt av årligt investeringsbehov. Kommunens finansiella förutsättningar ska tillsammans med sammanställt investeringsbehov presenteras för kommunfullmäktige vid uppstart av budgetprocess för 2023 och ligga till grund för utformning av finansiella strategier för kommande år.

Uppdrag 28: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att utforma förslag till komplettering av nuvarande riktlinjer för budget och investeringsprocess med riktlinjer som tydliggör arbetsordning (process), möjliggör helhetsbild för prioritering, delegationsordning och regelverk för lokalanskaffning (oavsett egen regi, extern förhyrning och finansiell leasing).

Uppdrag 29: Kommunfullmäktige ger fritidsnämnden i uppdrag att i dialog med föreningslivet genomföra en analys av de verksamhetsmässiga konsekvenserna av framtida klimatförändringar med särskilt fokus på fritidssektorns behov och förutsättningar när det gäller vintersporten.

Uppföljning, analys och utvärdering

Återrapportering till kommunfullmäktige

Återrapportering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återrapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari–april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa måluppfyllelse, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även

signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera mål, planering eller resursfördelning.

Uppföljning sker till exempel genom:

- verksamhetsuppföljning genom delårs- och årsbokslut
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar
- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning av horisontella perspektiv
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelsehantering.

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Övriga tilläggsuppdrag

Uppdrag 30: AB Bostaden skall i alla lägen beakta möjligheten till nyproduktion och bygga lägenheter utanför de centrala stadsdelarna. Det kan handla om kommundelscentra, men även i byar med omland som exempelvis Tavelstö, Sörmjöle, Bullmark, Botsmark, Yttersjö, Hissjö m.fl.

Uppdrag 31: Uppdra till för- och grundskolenämnden att tillskapa fler resursklasser.

Uppdrag 32: Kommunfullmäktige ger Umeå kommunföretag i uppdrag att införa flexibla nattstopp för avstigande i kollektivtrafiken där bussen stannar mellan två ordinarie hållplatser i syfte att öka den upplevda tryggheten nattetid.

Uppdrag 33: En kuratorstjänst införs inom äldreomsorgen

Förslag budget 2023 och plan 2024–2026 för nämnder och styrelse

Fastställd modell för totalramberäkning¹⁰ utgår från den av kommunfullmäktige senast beslutade budgeten och flerårsplanen. Den revideras med skatteintäkter och statsbidrag enligt regeringens bedömning över skatteunderlagets utveckling i höstpropositionen i kombination med Umeå kommuns egen befolkningsprognos enligt senaste budgetbeslut. Vidare justeras kostnader för pensioner enligt senaste beräkning från avtalad pensionsförvaltare.

Tabell 1. Totalramsberäkning

Belopp i tkr

Ram	Budget 2022	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			plan 2024	plan 2025	plan 2026
Intäkter					
Skatter och bidrag	8 270 046	8 569 622	8 859 145	9 200 588	9 555 014
Kraftverksamhet	112 000	112 000	112 000	112 000	112 000
Utdelning kommunala bolag	0	0	0	0	0
Totalram	8 382 046	8 681 622	8 971 145	9 312 588	9 667 014
Resultatkrav 1%	-82 700	-85 696	-88 591	-92 006	-95 550
Åtaganden och kommungemensamma kostnader					
Kollektivtrafik	-137 566	-143 566	-149 566	-155 566	-161 566
Umeå Folkets Hus	-27 245	-27 517	-27 792	-28 070	-28 351
Västerbottens Museum	-16 693	-17 001	-17 315	-17 635	-17 960
Norrlandsoperan	-30 540	-31 091	-31 653	-32 224	-32 806
Friskvårdsbidrag	-7 414	-7 498	-7 584	-7 671	-7 747
Fackliga förtroendemän	-13 096	-13 422	-13 755	-14 097	-14 452
Utvecklingsanslag:					
- Tillväxtanslag	-17 815	-17 815	-17 815	-17 815	-17 815
- Verksamhetsutvecklingsanslag digitalisering	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
- Verksamhetsutvecklingsanslag social hållbarhet	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
- Verksamhetsutvecklingsanslag bostadsförsörjning	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Anslag för oförutsedda behov	-20 337	-20 337	-20 337	-20 337	-20 337
Avskrivningar	-504 116	-540 655	-565 426	-568 588	-578 739
Utrangeringar	-19 000	-19 000	-19 000	-19 000	-19 000
Pensioner nettokostnad exkl finansiella kostnader	-93 062	-101 867	-117 976	-138 923	-161 479
Finansiella nettokostnader	-25 998	-34 244	-43 595	-48 608	-66 428
Summa åtaganden och kommungemensamma kostnader	-927 881	-989 014	-1 046 814	-1 083 534	-1 141 680
Fördelningsbar ram före fördelningsreserv	7 371 465	7 606 912	7 835 739	8 137 048	8 429 784
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar		-51 418	-53 155	-55 204	-57 330
Fördelningsbar ram		7 555 494	7 782 584	8 081 844	8 372 453

¹⁰ Se bilaga för av KS fastställd modell för totalramsberäkning

Den fördelningsbara ramen avser vad som kvarstår efter att prognosticerade intäkter från skatter och bidrag, kraftverksamhet samt eventuell utdelning reducerats för resultatkrav, särskilda åtaganden som kommunfullmäktige beslutar om samt en fördelningsreserv för politiska prioriteringar. Enligt förslag erhåller styrelse och nämnder samma procentuella andel av den fördelningsbara ramen som i kommunfullmäktiges senast beslutade budget.

Föreslagen budgetram för nämnd innefattar medelstilleddelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet i 2023 års prisnivå. Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder.

Ramarna har fastställts utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Tabell 2. Förslag till budgetramar nämnder och styrelse

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2022*	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			2024	2025	2026
Överförmyndarnämnd	-14 761	-15 130	-15 585	-16 184	-16 766
Kommunstyrelse**	-1 044 829	-1 110 774	-1 169 089	-1 215 158	-1 269 906
Kommunfullmäktige	-3 784	-3 878	-3 995	-4 148	-4 297
Personalnämnd	-1 178	-1 207	-1 243	-1 291	-1 338
Valnämnd	-14 874	-15 245	-15 703	-16 307	-16 894
Tekniska nämnd	-1 316 001	-1 347 219	-1 387 712	-1 441 073	-1 492 891
Byggnadsnämnd	-50 266	-52 238	-53 809	-55 878	-57 887
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-17 658	-18 099	-18 643	-19 360	-20 056
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-66 031	-67 679	-69 713	-72 394	-74 997
Äldrenämnd	-1 193 600	-1 223 398	-1 260 169	-1 308 626	-1 355 682
Individ- och familjenämnd	-1 483 351	-1 520 384	-1 566 081	-1 626 300	-1 684 779
Fritidsnämnd	-140 394	-143 899	-148 224	-153 923	-159 458
Kulturnämnd	-153 070	-156 891	-161 607	-167 821	-173 855
För- och grundskolenämnd	-2 136 805	-2 190 151	-2 255 979	-2 342 727	-2 426 967
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-537 719	-551 143	-567 709	-589 538	-610 737
Gemensam IT nämnd Umeå-Skellefteå	0	0	0	0	0
Gemensam nämnd Umeregionen	0	0	0	0	0
Summa nämndsramar	-8 174 320	-8 417 336	-8 695 260	-9 030 729	-9 366 511
Varav finansiella kostnader pensioner	-12 972	-19 072	-21 456	-25 959	-30 805
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl finansiella kostnader)	-8 161 348	-8 398 264	-8 673 804	-9 004 770	-9 335 706

*enligt KF beslut. Efter KF beslut har tekniska ramjusteringar genomförts vilka har medräknats i den procentuella andelen av fördelningsbar ram. Se Bilaga – Beräkning av förslag till nämndsramar för 2023 enligt fastställd modell.

**avser total ram för kommunstyrelsen vilken även innefattar av kommunfullmäktige beslutade åtaganden och finansiella kostnader för pensioner

Tabell 3. Specifikation av förslag kommunstyrelsens budgetram

Belopp i tkr

Kommunstyrelse	Budget 2022	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			2024	2025	2026
Kraftverksamhet	112 000	112 000	112 000	112 000	112 000
Kollektivtrafik	-137 566	-143 566	-149 566	-155 566	-161 566
Umeå Folkets Hus	-27 245	-27 517	-27 792	-28 070	-28 351
Västerbottens Museum	-16 693	-17 001	-17 315	-17 635	-17 960
Norrlandsoperan	-30 540	-31 091	-31 653	-32 224	-32 806
Friskvårdsbidrag	-7 414	-7 498	-7 584	-7 671	-7 747
Fackliga förtroendemän	-13 096	-13 422	-13 755	-14 097	-14 452
Utdelning från UKF	0	0	0	0	0
Utvecklingsanslag:					
- Tillväxtanslag	-17 815	-17 815	-17 815	-17 815	-17 815
- Verksamhetsutvecklingsanslag digitalisering	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
- Verksamhetsutvecklingsanslag social hållbarhet	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
- Verksamhetsutvecklingsanslag bostadsförsörjning	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Anslag för oförutsedda behov	-20 337	-20 337	-20 337	-20 337	-20 337
Avskrivningar	-504 116	-540 655	-565 426	-568 588	-578 739
Utrangeringar	-19 000	-19 000	-19 000	-19 000	-19 000
Pensioner nettokostnad	-106 034	-120 939	-139 432	-164 882	-192 284
Kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet övrigt	-241 972	-248 932	-256 414	-266 273	-275 848
Summa kommunstyrelse (inkl finansiella kostnader pensioner)	-1 044 829	-1 110 774	-1 169 089	-1 215 158	-1 269 906

Resultaträkning 2022–2026

Tabell 4. Resultaträkning

Belopp i mnkr

	Budget 2022	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			2024	2025	2026
Verksamhetens nettokostnader	-7 657,2	-7 857,6	-8 108,4	-8 436,2	-8 757,0
Avskrivningar	-504,1	-540,7	-565,4	-568,6	-578,7
Verksamhetens nettokostnader	-8 161,3	-8 398,3	-8 673,8	-9 004,8	-9 335,7
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	8 270,0	8 569,6	8 859,1	9 200,6	9 555,0
Finansiella intäkter	168,1	191,2	214,7	239,6	290,0
Finansiella kostnader	-194,1	-225,5	-258,3	-288,2	-356,5
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar		-51,4	-53,2	-55,2	-57,3
Resultat	82,7	85,7	88,6	92,0	95,6

Finansieringsbudget och nyckeltal 2022–2026

Tabell 5. Finansieringsbudget

Belopp i mnkr

	Budget 2022	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			2024	2025	2026
Tillförda medel					
Resultat	82,7	85,7	88,6	92,0	95,6
Avskrivningar	504,1	540,7	565,4	568,6	578,7
Pensionsavsättning	28,8	24,8	39,5	56,3	76,0
Summa tillförda medel	615,6	651,1	693,5	716,9	750,3
Använda medel					
Nettoinvesteringar	-857,8	-1 068,8	-821,4	-670,9	-737,0
Nettoutgifter mark- och exploatering	-146,4	-101,8	-86,4	8,7	-81,5
Summa använda medel	-1 004,2	-1 170,5	-907,8	-662,2	-818,5
Förändring av rörelsekapital	-388,6	-519,4	-214,3	54,7	-68,3

Tabell 6. Nyckeltal

	Budget 2022	Förslag budget 2023	Förslag plan		
			2024	2025	2026
Nettokostnadernas (exkl avskrivningar) andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	92,6	91,7	91,5	91,7	91,6
Soliditet *	27,2%	26,7%	26,7%	27,1%	27,2%

* exklusive pensionsförpliktelser och beräknad utifrån budget 2021.

Förslag investeringsramar 2023–2026

Tabell 7. Förslag till investeringsramar per nämnd

Belopp i tkr

Nämnd	Investeringsram 2023–2026
Kommunstyrelse	119 115
Teknisk nämnd	1 230 031
Byggnadsnämnd	1 711
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	1 027
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	241 225
Äldrenämnden	98 670
Individ- och familjenämnd	274 551
Fritidsnämnd	56 888
Kulturnämnd	17 849
För- och grundskolenämnd	1 243 419
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	13 650
Summa	3 298 136

Tabell 8. Förslag till investeringsramar per delområde inom tekniska nämnden

Belopp i tkr

Delområde	Investeringsram 2023–2026
Fastigheter	505 877
Gator och vägar	447 631
Parker	57 720
IT	197 301
Övriga	21 502
Summa teknisk nämnd	1 230 031

Bilagor till SLKs förslag till planeringsdirektiv 2023

Bilaga 1 - Fastställd modell för totalramsberäkning

Bilaga 2 - Beräkning av förslag till nämndsramar för 2023 enligt fastställd modell.

Bilaga 3 - Delårsrapport för perioden jan-aug 2021

Bilaga 4 - SKR:s Ekonomirapport okt 2021

Bilaga 5a - Befolkningsprognos P21 - 2021-2032

Bilaga 5b - Bostadsbyggandet i Umeå 2020

Bilaga 5c - Bostadsprisrapport 2020

Bilaga 5d – Nulägesbeskrivning Social hållbarhet nov 2021

Bilaga 6 - Beskrivning av Umeå kommuns budget- och investeringsprocess

Bilaga 7 - Förslag till viktiga datum för nämnder och bolag 2023

Bilaga 8 - Förteckning över styrande dokument fastställda av KF/KS (bilaga infogas april 2022)

Bilaga 9 - KF årshjul (bilaga infogas april 2022)

Bilaga 10 - Plan för Mark- och exploatering samt påverkan på kassaflödet (bilaga infogas april 2022)

Bilaga 11 - Förslag till budget för kommunrevisionen 2023 (bilaga infogas april 2022)